

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Marcela Palacká

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Sociálně-ekonomické důsledky globalizace

Marcela Palacká

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marcela PALACKÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Sociálně-ekonomické důsledky globalizace**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Definování pojmu globalizace
2. Vznik, vývoj globalizace
3. Klasifikace socioekonomických důsledků globalizace - klady, zápory
4. Budoucnost globalizace a implikace problematiky globalizace na ČR

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- Bauman, Z. Globalizace. Praha: Mladá fronta, 1999.
Cihelková, E., Neumann, P. Globalizace, regionalismus a centra světové ekonomiky. Praha: VŠE, 2000.
Jeníček, V. Globalizace. Praha: VŠE, 2000.
Lafontaine, O., Müllerová, Ch. Žádný strach z globalizace. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1999.
Rolný, I., Lacina, L. Globalizace, etika, ekonomika. Boskovice: Albert, 2001.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Tomáš Šimek**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **7. června 2008**
Termín odevzdání bakalářské práce: **1. května 2009**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 6. 2010.

Marcela Palacká

Poděkování

Děkuji Mgr. Tomáši Šimkovi, vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi napomohly při tvorbě této práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá aktuálním tématem globalizace. Popisuje její vznik a příčiny rozvoje, vymezuje její pojetí a zaměřuje se hlavně na její negativní a pozitivní důsledky. Část práce je věnována příkladům měření globalizace. Dále také charakterizuje Českou republiku pomocí vybraných indikátorů globalizace. Praktická část práce se zabývá zjišťováním souvislostí mezi názory na globalizaci a věkem a vzděláním dotazovaných. Autor dospěl k závěru, že globalizace není jen věcí nejasnou a abstraktní, ale její vliv na všechny oblasti společnosti je znatelný, pozitivní i negativní

KLÍČOVÁ SLOVA

globalizace, globální problémy, index, Česká republika, pozitivní důsledky globalizace, měření globalizace

TITLE

Socio-economic consequences of globalization

ABSTRACT

Bachelor thesis concerns current theme of globalization. It describes its formation and reasons of development, limits its concept and mainly concentrates on its negative and positive effects. One part of the thesis is dedicated to examples of globalization measurements. Moreover, it distinguishes the Czech Republic by selected indicators of globalization. Practical part of the thesis concerns with recognizing connections between opinions about globalization and age and education of the interviewees. The author came to the conclusion that globalization is not only something confused and abstract but its influence to all fields of society is visible, positive and negative.

KEYWORDS

Globalization, globalization problems, index, the Czech Republic, positive effects of globalization, measurements of globalization

OBSAH

ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ GLOBALIZACE	11
1.1 Definice globalizace	11
1.2 Hlavní rysy globalizačních procesů	13
1.3 Příčiny a historický vývoj globalizace	14
2 DŮSLEDKY GLOBALIZACE	17
2.1 Globální problémy	17
2.1.1 Příčiny vzniku globálních problémů	17
2.1.2 Problémy politického a ekonomického charakteru	18
2.1.3 Možné řešení negativních ekonomicko politických vlivů globalizace.....	22
2.1.4 Sociálně kulturní důsledky globalizace	22
2.1.5 Řešení sociálních problémů.....	24
2.1.6 Ekologické problémy	25
2.1.7 Řešení ekologických problémů na globální úrovni	26
2.1.8 Geografické a demografické důsledky	27
2.1.9 Řešení negativních demografických a geografických důsledků	29
2.2 Pozitivní důsledky globalizace	30
2.2.1 Pozitiva politického a ekonomického charakteru.....	30
2.2.2 Sociálně-kulturní pozitivní důsledky.....	32
2.2.3. Ekologické pozitivní důsledky	33
2.2.4 Demografické a geografické pozitivní důsledky.....	33
3 MĚŘENÍ GLOBALIZACE.....	34
3.1 Globalization Index	34
3.2 CSGR Globalisation Index	34
3.3 KOF index	35
3.4 G-Index.....	35
4 CHARAKTERISTIKA ČESKÉ REPUBLIKY Z POHLEDU GLOBALIZACE	36
4.1 Makroekonomické ukazatele.....	36
4.2 Obyvatelstvo.....	36
4.3 Doprava	37
4.4 Životní prostředí	37
4.5 Členství ČR v mezinárodních organizacích	37
4.6 Ostatní	37
5 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	39
II. PRAKTICKÁ ČÁST	40
6 ČESKÁ REPUBLIKA V GLOBALIZOVANÉM PROSTŘEDÍ	40
7 EMPIRICKÝ VÝZKUM	44
7.1 Cíl empirického výzkumu	44
7.2 Předmět empirického výzkumu.....	44
7.3 Metoda empirického výzkumu	44
7.4 Hypotézy	44
7.5 Výsledky dotazníkového šetření	45
7.6 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření.....	49
ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	52
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	55
SEZNAM PŘÍLOH	56

ÚVOD

Individualizovaná, informační, postmoderní, liberální, univerzální, globální. I takovými přívlastky by se dala charakterizovat současná společnost. Takovou společnost, v celosvětovém i národním významu, vystihuje jakékoli překonávání hranic států, jednoduše globalizace.

Téměř veškerá témata na poli politiky, ekonomiky, kultury, sociálních záležitostí jsou ovlivňována globalizací. Právě z důvodu aktuálnosti a všudypřítomnosti tématu globalizace jsem si vybrala popsání jejich důsledků pro svou bakalářskou práci.

Globalizace je také procesem integrace společnosti, proces nevyhnutelný, do jisté míry nepředvídatelný. Její charakteristika je často nejasná, neurčitá, často v různých podáních protikladná. Globalizace je relativně novým jevem, stále se proměňuje a vyvíjí. V současné době se objevuje především negativní zdůrazňování jejich dopadů, nejčastěji ve spojení s ekonomickou a hospodářskou sférou. Často se možná zapomíná i na důležitější hodnoty společnosti, které jsou tímto procesem ohroženy. Na druhé straně však nesmíme opomíjet nemálo přínosné kladné konsekvence.

I Česká republika je zapojena do globalizovaného celosvětového dění. Zvláště v období postkomunistické transformace, vstupem do Evropské unie a dalších i celosvětových organizací nemůžeme náš společenský a ekonomický vzestup, neúspěchy a další předpokládaný vývoj hodnotit bez širších mezinárodních souvislostí.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické a praktické. V teoretické části se budu nejprve zabývat vysvětlením pojmu globalizace, uvedu základní rysy globalizačních procesů a hlavní příčiny jejího vzniku a rozvoje. Následně popíšu její nejvýznamnější negativní a pozitivní důsledky, vždy v rozdělení mezi tři oblasti – ekonomicko politická, sociálně kulturní a ekologická. Ke každé z oblastí vyberu jednotlivé příklady, které jsou v literatuře a dalších odborných textech nejvíce zdůrazňovány. U negativních vlivů nastíním možnosti prevence, opatření do budoucna či zmírnění jejich projevů, ať už se jedná o zásahy jednotlivých států nebo mezinárodních organizací. V další kapitole se budu věnovat měření

globalizace pomocí vybraných indexů. Z hlediska KOF indexu zhodnotím i míru zapojení České republiky do globalizačních procesů a porovnáám s dalšími mnou určenými zeměmi. Dále charakterizuji Českou republiku z hlediska hlavních makroekonomických, demografických a dalších kritérií, které jsou jistě podmíněny mezinárodním děním. Praktická část bakalářské práce má za cíl pomocí dotazníkového šetření porovnat názory na důsledky globalizace u jedinců s daným vzděláním a zjistit případné statistické závislosti ve výsledcích u vybraného vzorku respondentů.

Cílem bakalářské práce je podat přehled o nejdůležitějších kladných a záporných stránkách globalizace a vlastním výzkumem najít souvislosti mezi názory občanů na důsledky globalizace a jejich úrovní vzdělání a věkem. Globalizace jednoznačně definuji, ukážu příklady jejího měření a charakterizuji Českou republiku z pohledu globalizace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Tato část bakalářské práce je kompilací odborných textů o problematice globalizace.

1 VYMEZENÍ GLOBALIZACE

Globalizace je mnohoznačný jev už tím, že ji v různých slovních spojeních slyšíme vyslovovat ekonomy, politiky, sociology, ekology, náboženské funkcionáře apod. Z toho usuzujeme, že se tento jev týká všech oblastí života, všech lidí na celé Zemi, za (téměř) všech okolností.

Na začátku se pokusím jasně definovat tento pojem a shromáždit několik pojetí tohoto významu, protože ucelená a jednotná definice globalizace, stejně jako teoretický náhled neexistuje.

1.1 Definice globalizace

„Základem termínu globalizace tvoří latinské slovo globus, což znamená koule“ [Rolný, Lacina 2001; 11]. Pojem globalizace je velmi široký a také související problémy jsou různorodé a mají celoplanetární charakter.

Autorem nejvlivnější sociologické definice globalizace je Anthony Giddens, který ji definuje „jako zintenzivnění celosvětových sociálních vztahů, které spojují vzdálené lokality takovým způsobem, že místní události jsou formovány událostmi dějícími se mnoho mil daleko a naopak“. Giddens globalizaci spojuje hlavně s analýzou času a prostoru, tj. spojení lokálního (místního) s interakcemi na dálku = spojení přítomného a nepřítomného [Giddens 1998; 62].

„Globalizace je především spontánní, neřízený proces.“ Další definice globalizace uvádí například Mezinárodní měnový fond, globalizaci vysvětluje jako zvyšující se ekonomickou závislost zemí v důsledku přeshraničních transakcí zboží a služeb, toku kapitálu, dále také stále rychlejší a rozsáhlejší šíření technologií [Mezřický 2003; 10]. Právě důsledky liberalizace trhů ve spojení s technologickým rozvojem umožňují překonávat problém prostorového omezení a tím i šíření a rozvoj zboží a služeb.

Dále by se dalo říci, že pro globalizaci jsou typické tři druhy výměn: materiální, politická a symbolická, s tím, že právě výměny symbolů globalizují svět („osvobozuje vztahy od problémů konkrétního prostoru (...), jsou univerzálního charakteru a jejich transfer je poměrně velmi snadný a rychlý“, zahrnuje komunikaci, přenos učení, reklamu, rituály). Materiální výměny jsou spojeny s místními vztahy (obchod, práce, akumulace kapitálu) a politické se vztahy mezinárodními (zabezpečení, autorita, nátlak, poslušnost) [Rolný, Lacina 2001; 13].

Ze všech definic globalizace vyplývá, že je to sociální proces, díky kterému dochází k odstraňování různých omezení (kulturních, politických, ekonomických) v souvislosti se zeměpisnou polohou. Díky tomuto procesu si lidé uvědomují, že překonávat pomyslné hranice kultur, ekonomik a politik je možné a dokonce i žádoucí [Rolný, Lacina 2001; 14]. Globalizace znamená jakousi universální flexibilitu, vyvázání se z omezených podmínek jednotlivých demokratických států, jejichž vlády se rozhodly směřovat k větší liberalizaci trhů a přeshraniční spolupráci.

Nejčastěji je zmiňována ekonomická stránka globalizace, země se předhánjí v objemu realizovaných zahraničních investic a vyčísľují podíl zahraničního obchodu na celkovém hospodářském výkonu země. Tyto tendence zaznamenávají v posledních desetiletích velmi znatelný nárůst a právě v této oblasti je závislost jednotlivých zemí, resp. ekonomik nejznatelnější. Pro rozvoj samotné globální ekonomiky byl a je důležitý rozvoj služeb s tím spojených, např. poradenství, finančnictví, rozvoje trhu s nemovitostmi, reklama). Hlavními aktéry globalizace jsou nadnárodní společnosti.

Liberalizační procesy ve sféře mezinárodního obchodu, v oblasti pohybu kapitálu, pracovních sil, investic a dalších znalostí nejsou jevy dříve nezaznamenané. „Novým aspektem je nebývale razantní vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií (..)“ ve spojení s privatizací, deregulací, liberalizací a hospodářsko-politickou integrací. „V daném kontextu lze globalizaci definovat jako všeobecné uvolňování bariér mezinárodního obchodu, migrace, toků kapitálů, transferů technologie a zahraničních investic.“ Neboli informačně technologické propojování světa a otevírání zbožíových a finančních trhů [Kraft, Fárek 2008; 13].

Globalizace nejenom spojuje, ale také rozděluje, proto jsou pro ni také typické negativní vymezení. Jak pro někoho globalizace znamená spojení v dobrém slova smyslu, svobodu pohybu, tak na druhé dopadají kruté důsledky, např. vyplývající z připoutání k určitému místu = exkluze, segregace a vylučování, způsobující nerovnoměrný vývoj zemí a obecně polarizaci společnosti (na bohaté a chudé – ztrácí se střední vrstva obyvatel, roste podíl vedoucích pracovníků a na druhé straně nezaměstnaných a ubývá zaměstnanců se středními příjmy). Dalším z negativních vlivů je například praktika, že investice společností plynou zpět do místa sídla dané společnosti a ne do místa vzniku produkce zisku – tzv. privatizace zisků (ne už ovšem negativních vlivů a nákladů s tím spojených). Obecně potom tzv. rozevírání pomyslných nůžek mezi bohatými a chudými státy a omezení suverenity jednotlivých zemí. Podrobnějším vymezením negativních důsledků se budu věnovat v samostatné kapitole této práce.

Globalizaci tedy nemůžeme hodnotit jednostranně jako buď zcela pozitivní nebo naopak negativní. Stejně tak se liší i názory odborníků. Globalizace s sebou přináší jak pozitivní, tak negativní externality a tím spíše polarizuje svět.

1.2 Hlavní rysy globalizačních procesů

1. Nezvyklý růst mezinárodního obchodu se zbožím a službami, liberalizace obchodu. Zároveň obchod znamenal vliv na vzrůstající ekonomiky mnoha zemí.
2. Další významné změny nastaly v geografickém rozmístění zemí a ve struktuře produktů, které se podílejí na mezinárodním obchodu (bývalé rozvojové země zvýšily svůj podíl na vzájemném obchodu,...)
3. Mnohem „rychlejší byl růst objemu, rychlosti a komplexity finančních a přímých investičních toků a počtu finančních trhů, které opět zahrnuly rozvojové země a vedly k jejich větší integraci do globální ekonomiky.“
4. Ekonomický růst v některých rozvojových zemích pokračoval tempem, které nemá v poválečném období (někde díky přímé státní podpoře, např. v Jižní Korei, Tchaj-wanu, jinde právě

naopak vlivem zastavení státních subvencí do ekonomiky)
[Mezřický 2003; 11].

Za další faktory působící na dynamiku globalizace lze považovat: rychlejší možnosti komunikace počínaje cestováním po využívání počítačové techniky, používání angličtiny jako hlavního dorozumívacího jazyka obchodu, vědy a vzdělávání, transfer a adaptace technologií.

Globalizace je nevyhnutelný proces a nelze se jí vyhnout. Pokud by se o to některý stát chtěl pokusit, hrozí jeho hospodářská, ale i politická izolace.

1.3 Příčiny a historický vývoj globalizace

Podněty k rozvoji propojeného světového hospodářství a integraci různých aspektů života byly položeny již několik století zpětně. Ovšem globalizace, tak jak si ji dnes představujeme, s jejími vlivy a důsledky, se projevuje ve své určité podobě až v posledních málo desetiletích.

Termín „globální“ je údajně starý 400 let, ale začal se používat v souvislosti s určitými společenskými jevy a teoretickým přístupem k nim teprve od 60. let 20. století [Bernášek 2002; 7]. Globalizačním procesům předcházela ovšem dlouhá etapa vytváření historických předpokladů. Základy pro rozvoj globalizace podle Lehmannové byly položeny v rámci evropské civilizace v období mezi 16. a 19. stoletím [Lehmannová 2003; 21].

K propojování světového hospodářství docházelo již od dob využití parního stroje, v důsledku technologických a materiálových změn v textilním průmyslu a výroby železa. Dále se rozvíjela dopravní infrastruktura, rozmach zaznamenaly železnice. S dalším rozvojem dopravy, automobilového a chemického průmyslu docházelo k zlepšení obslužnosti. Další vlna rozvoje byla zaznamenána na poli technologií – nové syntetické materiály, rozmach elektrotechniky a s tím příbuzných teoretických obojů jako kybernetika aj. Podle některých autorů se svět nachází v dalším rozvojovém stadiu, která je ve znamení informační společnosti, technologií, globálních komunikačních sítí, reformě platebních systémů atd. Se zmiňovanými

vývojovými vlnami světového hospodářství jsou také spojena ekonomická centra, která v oné době určovala směr vývoje ekonomiky [Jeníček 2001; 8].

Tab. 1.: Ekonomická centra, která v dané době určovala vývoj ekonomiky

Období	Technologické změny	Geografické centrum
1.	pára, textilní průmysl, železo	Británie, Francie, Belgie
2.	ocel, železnice	USA, Británie, Německo
3.	chemie, energetika, automobily	Německo, USA, Švýcarsko, Nizozemí
4.	petrochemie, syntetika, elektronika	Japonsko, Švédsko
5.	informatika, mikroelektronika, telekomunikace	USA, Japonsko, JV Asie

Zdroj: [Jeníček 2001; 8].

I když počátek ekonomického globalizačního procesu bývá datován do 16. století, k prvnímu významnému předělu v globalizačním procesu, k jeho nastartování, dochází teprve ve 2. polovině 19. století, kdy se objevil fenomén kapitalistické světové ekonomiky, vyznačující se průmyslovou revolucí, industrializací, svobodným obchodem apod. [Bernášek 2002; 9].

„V souvislosti s těmito procesy a v systémové vazbě s nimi začíná na počátku 20. století rozvoj světové ekonomiky na základě rozvoje strojového velkopřůmyslu, světového trhu a mezinárodně propojených výrobních systémů.“ Tak vzniká propojení mezi jednotlivými národními systémy hospodářství a tím i nový nadnárodní ekonomický systém s vlastním systémem fungování. V důsledku toho se vytváří základ pro rozvoj systému mezinárodních vztahů v mnoha oblastech. A na počátku 20. století je tento civilizační proces každodenní realitou a globální struktura se vyvíjí neustále k vyšší komplexnosti, dochází k většímu propojování, složitosti a posilování [Lenmannová 2003; 27 - 28].

Vývoj ovšem neprobíhal ve všech oblastech světa stejnou měrou. Transformace k modernějším strukturám ekonomiky probíhala dříve v severnějších teritoriích.

Zvyšující se rozdíly vývoje zejména v posledních padesáti letech vedly k formulaci problému „bohatého severu a chudého jihu“ v ekonomicky vymezených oblastech (geografické členění na „jih“ a „sever“ je již spíše symbolické). Současná ekonomická centra (zjednodušeně Evropa, Severní Amerika a JV Asie) jsou „globálním severem“, tvůrci většího množství globalizačních procesů. Jejich ekonomiky i pracovní síla jsou relativně dobře připraveny na adaptaci změn, kterých jsou ve většině případů původci a tak by měla tato teritoria z globalizace převážně těžit. Naproti tomu „globální jih“ se dá vymezit jako většina Afriky [Jeníček 2001; 9]. Tyto rozdíly ve vyspělosti uvedených regionů přetrvávají i nadále a jejich přibližování je v nedohlednu.

Současná etapa vývoje světového hospodářství se odvíjí od 80. a 90. let, kdy byl završen kolaps centrálně řízených ekonomik a byly nastartovány procesy intenzivní mezinárodní ekonomické spolupráce [Kraft, Fárek 2008; 8].

2 DŮSLEDKY GLOBALIZACE

Hodnocení důsledků globalizačních procesů, stejně jako předpovědi o jejím dalším vývoji jsou nejednoznačné. Záleží vždy na úhlu pohledu a v neposlední řadě na zájmu autora předkládající dané vysvětlení. Autoři se také zaměřují na prognózy, upozorňují na možné krize a katastrofy, různé varianty dalšího vývoje a také způsoby jak těmto důsledkům včas předejít. Proto se setkáváme jak s pozitivistickým obhajování, tak s kritickým odsuzováním důsledků globalizace.

V zásadě lze důsledky globalizace shrnout do 4 větších oblastí: politicko-ekonomická, ekologická, sociálně-kulturní a demograficko-geografická.

Postupně rozvedu každou oblast a uvedu příklady jak kladné, tak i záporné stránky globalizovaného světa. U globálních problémů se pokusím nastínit možnosti jejich řešení či uvést aktivity jak států, tak integračních společenství pro nápravu dané situace.

2.1 Globální problémy

Globální problémy jsou především takové, které se týkají zájmů celého lidstva, potažmo pak každého z nás. Ovlivňují nejen náš každodenní život, ale především budoucnost následujících generací. Neschopnost se přizpůsobit globalizačním jevům znamená ztrátu určité příležitosti, hrozbu zaostávání, zaostalosti a marginalizaci.

2.1.1 Příčiny vzniku globálních problémů

- různá vybavenost výrobními faktory
- disproporciální vývoj mezinárodních ekonomických vztahů, různá schopnost ovlivnit své postavení na světových trzích
- různě působící technologický pokrok
- internacionalizace ekonomik, rostoucí specializace
- narušení přírodní rovnováhy
- nadměrná exploatace přírodních zdrojů [Kučerová 2008; 42].

2.1.2 Problémy politického a ekonomického charakteru

Tento bod se týká často zmiňované polarizace, nerovnosti (ekonomické, politické či sociální) mezi vyspělými státy a naopak státy s nízkou vyspělostí, a tím pádem zaostalostí jak infrastrukturní, tak ekonomickou či sociální [Majerová 2007; 29]. Mezi tyto problémy patří chudoba, zadluženost, světový válečný konflikt, kumulace špičkového technického pokroku, kriminalita apod.

Boj proti **chudobě** je jedna z nejznámějších otázek ekonomické globalizace. „Pro praktické účely měření dimenze chudoby se světě platí dnes hranice 1 USD na osobu a den (méně než 360 USD na rok).“ Dohromady žije ve skupině zemí s nízkou úrovní důchodu na obyvatele asi 3 mld. lidí (v podmínkách 1 USD na osobu a den se podle údajů OSN nachází téměř pětina obyvatel zeměkoule, tzn. asi 1,1 mil. lidí, další cca 2 mld. lidí žije z příjmu od 1 do 2 USD na osobu a den, resp. ve stavu nouze). Vedle toho existují i studie založené na paritě kupních sil (ne na tržních kurzech měn) a ty vypovídají o jiných nerovnostech, protože životní náklady v chudých rozvinutých zemích jsou nižší než v rozvojových ekonomikách [Kraft, Fárek 2008; 71].

Od 70. let minulého století se vnější **dluhy** dostávají na přední místa problémů světového hospodářství a mezinárodních vztahů. Stoupající zadluženost ohrožuje stabilitu platebního systému a ztěžuje mezinárodní ekonomickou spolupráci. Dluhům čelí i rozvinuté ekonomiky z důvodu věřitelské pozice a na druhé straně z pozice latentního akumulovaného dluhového rizika obsáhlého ve vzrůstajících rozpočtových závazcích a v chronických deficitech běžných účtů platebních bilancí [Kraft, Fárek 2008; 82 - 83].

Se **zadlužeností** chudých zemí souvisí i programy strukturálního přizpůsobení prosazované Mezinárodním měnovým fondem a Světovou bankou (podle kritiků ekonomické globalizace). Zjednodušeně lze říci, že to znamená otevření dříve uzavřených ekonomik mezinárodní konkurenci, privatizaci a překonání obchodních bariér aniž by se přihlíželo k místním odlišnostem v sociálních a ekonomických strukturách. „(...) cílem těchto makroekonomických opatření pro bohaté země je rozšíření trhů pro jejich spotřební zboží, vytvoření ekonomiky s levnou pracovní silou a zchudnutí milionů lidí.“ Chudé země jsou tak vystaveny tlaku, kdy se státní

dluhopisy ve velké míře dostávají do soukromých rukou a majetek státu se vymyká státní kontrole [Ehl 2001; 48 - 49]. Chudé zaostávající ekonomiky a neúspěšné regiony představují riziko pro ostatní i z toho důvodu, že mohou být zaslíbenými místy pro teroristy, kteří mají usnadněn svůj pohyb i pohyb svých zdrojů. Extrémně chudé rozvojové země se s problémem v propasti v ekonomické úrovni nemohou vypořádat. Tomuto úsilí by měla napomáhat mezinárodní akce a žádná země se dnes nemůže cítit imunní před důsledky chudoby a politických turbulencí i na těch nejvzdálenějších místech zeměkoule [Kraft, Fárek 2008; 76].

Tab. 2: Rozvojové a tranzitivní ekonomiky: vývoj objemu vnějšího dluhu a plateb dluhové služby v období 1992 – 2004 (v mld. USD)

	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003	2004 ¹⁾
<i>Vnější dluh celkem²⁾</i>	1550	1971	2209	2515	2499	2471	2527	2644	2725
<i>z toho: Afrika</i>	256	287	304	286	272	260	263	266	275
<i>Stř. a vých. Evropab³⁾</i>	107	115	224	268	308	313	360	402	427
<i>SNS⁴⁾</i>	107	138	172	223	199	194	203	222	239
<i>Asie</i>	403	510	608	696	663	669	663	696	732
<i>Střední Východ⁵⁾</i>	198	356	251	281	292	295	302	308	308
<i>Latinská Amerika</i>	479	566	650	761	763	740	736	741	744
<i>Dluhová služba⁶⁾</i>	204	260	308	371	405	405	399	463	427

Poznámky:

- 1) odhad Mezinárodního měnového fondu
- 2) V důsledku zaokrouhlování se součty mohou lišit
- 3) Od roku 1996 včetně Turecka
- 4) Společenství nezávislých států (Rusko a země bývalého Sov. svazu)
- 5) Do roku 19995 včetně Turecka
- 6) Splátky dluhu a úrokové platby

Zdroj: [World Economic Outlook, Washington IMF, May 2000 a April 2009, cit. podle Kraft, Fárek 2008; 84].

Hrozba kumulace špičkového technického pokroku a jeho zneužívání spočívá v soustředění kvalifikovaných pracovních sil a technologie do určitých zemí. Pro méně rozvinuté ekonomiky to má za důsledek únik mozků (brain gain) [Majerová 2007; 29]. Globalizovaná ekonomika také přesouvá výrobu a pracovní místa tam, kde je pracovní síla levnější. Jako názorný příklad lze uvést indický počítačový průmysl, který těží z velkého množství odborníků a angličtiny jako globálního jazyka. Indičtí odborníci vytvářejí software pro firmy z celého světa a přitom jsou placeni mnohem hůře než jejich kolegové z kalifornského Silicon Halley, „Mekky“ moderních technologií. Přestává se to však vyplácet, protože indičtí odborníci

odcházejí za lepším do USA i do Evropy [Ehl 2001; 51 - 52]. Další problém však vyvstává s laciným a často nekvalitním zbožím z chudších zemí, se kterým se každodenně setkáváme.

Dalším průvodním jevem globalizace je **kriminalita**. Ať už se jedná o nelegální obchod všeho druhu, praní špinavých peněz, obchod s drogami, zbraněmi či novodobé otroctví, dá se za těmito nelegálními aktivitami najít několik společných příčin. Často jsou to neočekávané důsledky spojení mezi globální světovou politikou a ekonomikou.

„V některých případech byl růst kriminality přímým výsledkem procesu transformace (...).“ Zvýšení kriminality má vliv na kvalitu života, postihuje ekonomiku, integritu veřejné správy a také oslabuje důvěru v demokratické instituce. Velkým problémem je i provázanost organizovaného zločinu se státními aktivitami (zločin „bílých límečků“), což podkopává snahy po ekonomické rekonstrukci a obnově [Addy, Silný 2003; 52].

Migrace pracovní síly je významným faktorem globalizace, který klade větší překážky než v případě pohybu zboží, služeb a kapitálu. Kromě přirozených bariér (jazykové, kulturní rozdíly, odloučenost od rodiny) existují i umělé překážky, kterými se brání země proti přílivu pracovní síly (povolení k pobytu, pracovní víza, neuznávání vysokoškolských diplomů, apod.). V současnosti je počet ekonomických migrantů odhaduje na 190 mil. osob, tj. asi 3 % světové populace.

Tab. 3.: Přehled zemí s největším počtem imigrantů / emigrantů (mil. osob, 2005)

Pořadí	Země	Imigranti v mil.	Pořadí	Země	Emigranti v mil.
1.	USA	38,4	1.	Mexiko	11,5
2.	Ruská fed.	12,1	2.	Ruská fed.	11,5
3.	Německo	10,1	3.	Indie	10,0
4.	Ukrajina	6,8	4.	Čína	7,3
5.	Francie	6,5	5.	Ukrajin	6,1
6.	Saúdská Arábie	6,4	6.	Bangladéš	4,9
7.	Kanada	6,1	7.	Turecko	4,4
8.	Indie	5,7	8.	Velká Británie	4,2
9.	Velká Brit.	5,4	9.	Německo	4,1
10.	Španělsko	4,8	10.	Kazachstán	3,7

Zdroj: [IBRD, 2008, s. 1,3 in Steinmetzová 2008; 26]

Často panují obavy, že příliv zahraniční pracovní síly bude mít negativní dopad na trh práce (obavy ze ztráty práce domácích obyvatel, snížení mezd), proto vedou politickou reprezentaci k přijímání regulačních omezení (např. omezení pobytu pracovní síly z nových členských zemí EU na vnitřním trhu EU). Zdá se, že tyto obavy jsou přehnané, protože v minulosti ani masivní příliv migrantů neohrozil stabilitu na daném trhu práce. „S nízkou flexibilitou práce však negativní dopady na domácí obyvatele rostou, a to zejména v případě méně kvalifikovaných profesí [Steinmetzová 2008; 26 - 27].“

V průběhu 90tých let jsme zaznamenávali nebývalý nárůst výše zmíněných událostí. Přes politické a ekonomické revoluce v souvislosti s revolucí v technologiích došlo k integraci ekonomik s cílem otevřít nejenom hranice států, ale především ekonomiku obecně. Globální liberalizace obchodu a ostatní ekonomické reformy oslabily kontrolu státu nad obchodními příležitostmi a prospěly nezákonným obchodům a dalším negativním důsledkům.

2.1.3 Možné řešení negativních ekonomicko politických vlivů globalizace

- regulace některých aktivit nadnárodních společností,
- omezení spekulativních toků kapitálu,
- zdanění kapitálových převodů a jejich zdroje následně užít, např. pro ekonomické a sociální účely v chudých zemích,
- reorganizovat mezinárodní finanční instituce (MMF, SB) a substituovat je inovovaným uspořádáním i aktivitami,
- ekonomický růst sladit s principy trvalé udržitelnosti [Lehmannová 2003; 172].

Uvedené rozdílnosti pomáhají řešit integrační procesy, např. EU díky principu posílené solidarity, tzn. že přerozděluje společný rozpočet, nebo také NAFTA (pozitivum pro Mexiko).

2.1.4 Sociálně kulturní důsledky globalizace

Rozhodující vliv v procesu globalizace mají jistě ekonomické zájmy a cíle. V dnešní době ovšem dochází k revizi těchto představ, protože přes všechny výhody technologického pokroku, globalizace v rovině sociálně kulturní působí spíše destruktivně. Globalizace jakoby byla postavena na zájmech vyspělých států, elitních ekonomů a politiků, manažerů a expertů z různých oborů. Na lidskost, etický, morální a náboženský kontext se často zapomíná.

Podnětná je úvaha držitele Nobelovy ceny za ekonomii Amartya Sena z roku 1999. Autor tvrdí, že poměřovat rozvoj pouze ekonomickými ukazateli je zavádějící a měl by se měřit prostřednictvím většího množství ukazatelů (tak jak se o to snaží např. Rozvojový program OSN v indexu lidského rozvoje). Jedním z hlavních kritérií je podle Sena svoboda jednotlivce, když dokazuje, že ekonomická nesvoboda je základem té sociální (svoboda vybrat si svůj osud, práci). Chudoba podle něj netkví jen v ekonomických faktorech, ale také ve způsobilosti, schopnosti využít nabízených možností. Sen nenabízí konkrétní řešení, ale naděje spočívá spíše v tom,

že si ti bohatší uvědomí svoji odpovědnost a chudší se naučí využívat své možnosti [Ehl 2001; 55 - 56].

Sociální globalizace se projevuje propojeností lidí a společností navzájem. Rozšířily se možnosti pohybu, tím i rozvinutí turistiky a migrace. V důsledku rozvoje nových technologií dochází k výměně informací v nevídané míře. Ve spojení s těmito úkazy se mluví o časoprostorovém zmenšení světa, vzniku globální vesnice nebo virtuálních společenství. „K informacím a nové mobilitě však nemají všichni lidé stejný přístup a s nerovnoměrnou dostupností informací, zdrojů a technologií narůstá **sociální a informační propast** mezi bohatou menšinou, koncentrovanou především ve státech rozvinutých, a chudou většinou ve zbytku světa [Horký 2008 - online, cit. 5. 4. 2010].“

Fenomény jako **xenofobie**, **fundamentalismus** a **náboženský fanatismus** vznikly v průběhu 20. století a jsou proto z celosvětového hlediska novinkou, kterou se integrující se ekonomiky musí zabývat, snažit se je eliminovat, přinejlepším zcela vymýtit. Tyto hrozby jsou spojeny s **národními konflikty**, **terorismem** a další mezinárodní kriminalitou [Majerová 2007; 30]. Více než kdy předtím se v posledních letech zvyšují počty nábožensky motivovaných útoků, které vyvolávají stále větší nenávisť mezi obyvateli různých národů a mají nejen fatální teroristické důsledky, ale také ekonomické, kdy např. zneprátelený národ (stát) přestane do dalšího dodávat ropu, vodu nebo další důležité suroviny a nastolí vůči němu tvrdé sankce.

V reakci na **zintenzivnění kontaktu mezi kulturami** a kulturní výměnu dochází k radikálním formám odmítání globalizace. Kulturní kontakt a obchodní směna způsobují změny ve všech kulturách a společnostech a dochází dokonce k vytváření jejich nových („hybridních“) forem. K projevům odmítání globálních vlivů na kulturu patří posilování národních a etnických identit, příklon k partikulárním komunitám či životním stylům a často i fanatické prosazování představ o jediném správném uspořádání společnosti [Horký 2008 – online, cit. 5. 4. 2010]. Touto homogenizací kultur dochází k potlačování vlivu těch menšinových a **prosazování dominantní kultury**. Dominantní kultura utlačuje identitu menších kultur, které se tomu jistě brání, ovšem často za cenu vyhrocených konfliktů, nesnášenlivosti,

neúměrné propagování národní identity apod. Růst vlivu dominantních kultur a potlačování kulturní identity těch malých, které jsou postupně pohlceny převažující uznávanou kulturou určité velmoci a jsou ji násilně, vědomě či nevědomě vnučovány její hodnoty. S mladší generací se vytrácí i vůle zastávat tradiční kulturu a přebírají se vzory větších hráčů. V některých státech však dochází k aktivnímu až útočnému odmítání většinou „západních“ převažujících kultur. Odpor přerůstá až do nenávistných bojů.

Návrh výzkumu v oblasti práce a sociálních věcí na období 2011 – 2015, zpracovaného MPSV uvádí, že probíhající společensko ekonomické změny vyvolávají ve společnosti napětí, které se přenáší i do oblasti zaměstnanosti a sociální politiky. Zvyšování konkurenceschopnosti v tržní soutěži zase vede k diferenciaci společnosti a spolu s oslabením instituce rodiny či migrací vyvolává **riziko sociálního vyloučení**, případně jeho přenos mezi generacemi [MPSV - online; cit. 22. 4. 2010].

2.1.5 Řešení sociálních problémů

V návaznosti na uvedené tendence se snaží např. i sociální politika Evropské unie o zajištění práv souvisejících se zaměstnáním v podmínkách volného pohybu osob k širší dimenzi zajištění sociální ochrany obyvatel Unie, zejména těch skupin, které jsou ohroženy chudobou a sociálním vyloučením.

Do boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení se zapojí i státy EU, každý se svým konkrétním programem. V České republice za realizaci programu odpovídá Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Aktivity Evropského roku 2010 na evropské úrovni oficiálně zahájí ministerská konference k chudobě 21. ledna 2010 v Madridu [MPSV 2009 – online, cit. 15. 5. 2010].

Návrhy na řešení globálních problémů představuje i koncept Globálního Marshallova plánu z roku 2003. Obsahem jsou např. tyto cíle: aktivity k překonání chudoby, např. vzhledem k problematice zvláště chudých zemí, vytváření produktivních pracovních příležitostí, zajištění cenově dostupného přístupu k lékům, zajištění všem přístupu k moderním technologiím, možnost dosáhnout úplné základní školní vzdělání pro

všechny děti, podpora dosažení rovného postavení žen [Enviwiki contributors. Strategie řešení globálních problémů 2008 - online, cit 15. 5. 2010]. Dalším dokumentem je např. dokument OSN – Agenda 21, která mimo jiné pojednává o kvalitě života v budoucím rozvoji v globálním měřítku.

2.1.6 Ekologické problémy

Tato oblast globálních problémů se týká provázanosti lidských aktivit a jejich důsledků na přírodní zdroje.

V souvislosti se zvyšující se životní úrovní, nárůstem počtu obyvatel, technologickým pokrokem a celkovým tempem rozvoje ekonomiky a průmyslu dochází k nezvratnému znečišťování a vyčerpávání přírodního bohatství Země. Limity Země absorbovat tyto zátěže pro přírodní prostředí nejsou neomezené. Musíme si uvědomit, že mít pitnou vodu, úrodnou půdu a zdravé ovzduší nejsou v současném světě samozřejmostí.

Důsledky zásahů člověka do přírody a klimatických změn dochází i k vymírání rostlinných a živočišných druhů a ke změně krajiny. Tím hrozí nedostatek potravin, pitné vody a přinejmenším devastace přírodního bohatství, které je navždy nenavratitelné.

Vztah ekonomiky a životního prostředí je relativně nové téma. Ochrana životního prostředí v celoplanetárním měřítku položily základy globalistickým úvahám v 60. letech 20. století. První systematický podnět zkoumání dal tzv. Římský klub, kde se poprvé postulovala myšlenka trvale udržitelného růstu. „Znečišťování ovzduší, vývoz odpadů a drancování přírodních zdrojů se stalo od druhé poloviny osmdesátých let horkým tématem a právě na tématu globální ochrany životního prostředí se profiloval vztah mezi bohatými a chudými zeměmi“. Protože vzduch, voda a příroda neznají hranice států, existuje málo odpovědí na otázky kdo má jaký podíl na znečišťování životního prostředí, kdo platí nápravu škod, kdo je odpovědný za ochranu přírodních zdrojů [Ehl 2001; 96 - 97]. Hrozba ekologické katastrofy jako následek neekologického a životnímu prostředí škodícího procesu globalizace se týká nejen rozvojových ekonomik, které s vidinou ekonomických zisků ničí a likvidují

ekosystémy [Majerová 2007; 24]. Zviditelnění ekologických problémů se stalo významným momentem, který potvrdil vědomí světa jako nedělitelného celku. „Současná globální ekologická krize je především odrazem narůstajícího rozporu mezi utvářející se globální civilizací a biosférou [Lehmannová 2003; 47].“

Nejzávažnějším problémem prezentovaným sdělovacími prostředky je **klimatická změna** v důsledku oteplování. Příčin je mnoho, od neefektivního využívání přírodních surovin po vypouštění chemických látek do ovzduší. Jeden z pohledů říká, že hlavními znečišťovateli jsou bohaté státy Severu a oběťmi chudé státy Jihu, který vychází z odlišného hospodářského rozvoje a chápání ochrany životního prostředí. Na druhé straně industrializace jižních zemí přispívá k zhoršování situace, protože technologie, které tyto by byly přijatelné pro životní prostředí, jsou pro chudé státy drahé [Ehl 2001; 97 - 99].

Znečišťování ovzduší, výskyt nebezpečných plynů v atmosféře, znečišťování vody a půdy jsou dalšími příklady průmyslových počinů, které nejsou dost ohleduplné k okolnímu prostředí.

Zachování biologické rozmanitosti druhů je problém příslušející k chudší části lidstva, která na ochranu živočichů a rostlin vynakládá minimální úsilí. „Hlavními důvody ztráty těchto druhů jsou vedle globálního znečišťování megalomanské projekty elektráren, přehrad či měst (...). Se zachování biologické rozmanitosti souvisí i problematika deštných pralesů [Ehl 2001; 101 - 102]. Deštné pralesy jsou považovány za obrovsky bohatý ekosystém na Zemi, který ve velké míře ohrožuje těžba dřeva, dobývání půdy pro hospodaření a znečišťování.

2.1.7 Řešení ekologických problémů na globální úrovni

Známé heslo myslí lokálně, jedneť globálně najde uplatnění více než kde jinde při prevenci a zajištění ekologických opatření ve prospěch udržitelného rozvoje. Samozřejmě, že záleží na ekonomické vyspělosti země a z toho vyplývající její vůle k řešení dopadů ekologické krize. Ovšem základem všeho je výchova k ochraně životního prostředí začínající jak v rodinách a školách, tak podporována vládními aktivitami.

Pro ekology je těžké prokazovat dopad obchodu a průmyslu na životní prostředí ve světovém měřítku. Politici zase mají za to, že ekologická omezení mohou znamenat omezování volného obchodu a přisuzování komparativních výhod ekonomikám s nižšími ekologickými standarty na mezinárodním trhu. Přitom by stačilo zohlednit ekologickou hodnotu výrobků (tj. zda jsou vyrobeny z druhotných surovin, jak dlouho vydrží, zda vypouštějí do vzduší škodlivé látky apod.) [Ehl 2001; 101].

Další věc je, jak donutit podniky a spotřebitele omezit činnosti vedoucí ke zhoršování životního prostředí. Jedním ze způsobů je metoda „biče a cukru“. Bičem jsou ekonomické sankce a cukrem se myslí ekonomické pobídky. Pokud budou za čerpání určitých přírodních zdrojů spotřebitelé nuceni platit, ochránit přírodní zdroje může být snazší [Epping 2004; 178].

Z jiného pohledu je nutné, aby státy s vyspělejším ekologickým povědomím mohly vyvíjet tlak na přijetí a dodržování ekologických norem a legislativních opatření ve státech, kde je ekologické povědomí nižší. Integrovaní seskupení hrají také důležitou roli při eliminaci ekologických hrozeb tím, že řeší otázky využívání nových technologií a nahrazování některých přírodních zdrojů a financování výzkumné činnosti [Majerová 2007; 29 - 30].

2.1.8 Geografické a demografické důsledky

Každodenně se na ulici, ve škole, v práci, v širší rodině setkáváme s příslušníky cizích států, kteří k nám emigrovali z různých důvodů: ekonomických, politických, kulturních, sociálních atd. Na druhou stranu se nám také vybaví známí, kteří pracují a žijí za hranicemi našeho státu. Migrace v tomto ohledu neznamena jen pozitivní stránku. Další z tendencí, která má nepochybně globální příčiny je stěhování do měst a jejich rozvoj. To jsou jen jedny z mnoha příkladů geografických a demografických konsekvencí globalizace.

Důležitým důsledkem globálních problémů jsou procesy pokračujícího rozkladu venkova a nerovnoměrná **urbanizace**. I zde působí ekonomické vlivy orientované na export, zemědělskou velkovýrobu, monokultury, závislost na transferech technologií,

rekvalifikace negramotné a pologramotné venkovské populace, nezaměstnanost, přelidnění velkých měst [Lehmannová 2003; 237]. Hlavním důvodem je vysoká koncentrace průmyslu a rozdílnost v reální životní úrovni mezi městem a venkovem. Lze očekávat další růst počtu velkoměst a megaměst, což následně povede ke koncentraci negativních vlivů (kriminalita, přelidnění, znečištění životního prostředí.). Odhaduje se, že v r. 2015 bude v městských aglomeracích žít 56 % obyvatel [Kučerová 2008; 45].

Dalším vybraným globálním problémem je **migrace**, ať už ta mezinárodní nebo ve spojení se zmiňovanou urbanizací. Hlavní příčiny jsou ekonomického rázu, disproporce v hospodářské úrovni států. Údaj z r. 2002 říká, že počet přistěhovalců je dvojnásobný oproti r. 1975, tj. 175 mil [Kučerová 2008; 45]. Mezi emigranty převažují mladí muži, tím emigrační oblast ztrácí nejproduktivnější složku obyvatelstva a naopak imigrační oblast získává osoby v nejproduktivnějším věku, přitom na jejich výchovu nemusela vynaložit žádné prostředky [Rolný, Lacina 2008; 259]. „Sociální a environmentální nejistoty, zbrojení, zaostalost, represe člověka, nedostatek demokracie, chudoba, destrukce přírody a další problémy“ – to jsou další vlivy zvyšující ve společnosti tlaky k migraci a uprchlictví. Důsledky migrace vyvolávají také politicky konfliktní problémy, ať už ve společnostech bohatých či rozvojových, jedná se o etické, morální problémy ve spojitosti s nerovnostmi a porušováním lidských práv [Lehmannová 2003; 237 - 238].

Výrazným problémem v důsledku globalizace je také **hrozba neúměrného demografického růstu** v celosvětovém měřítku. Hrozí proto nebezpečí, že tato exploze narazí na potravinové produkční možnosti a tím pádem znemožnění obstarávání alespoň základních potravin pro obyvatele zejména nejchudších zemí [Majerová 2007; 30].

Tab. 4: Světová populace podle kontinentů 1900-2010* (v mil.)

Oblast	1900	1950	1989	2005	2010*
Afrika	120	222	628	922	1032
Asie	937	1366	3052	3938	4166
Východní Asie ^a	-	671	1317	1522	1562
Ostatní	-	695	1735	2416	2604
Evropa ^b	401	445	573	588	583
Ruská federace	126	103	148	143	147
Severní Amerika	81	166	274	332	349
Latinská Amerika ^c	63	165	439	558	594
Oceánie	6	13	26	33	35
Svět celkem	1608	2504	5201	6514	6906

^aJaponsko, Korea, Čína, Jihovýchodní Asie

^bkromě Ruské federace

^cse Střední Amerikou, Mexikem a Karibskou oblastí

* předpověď OSN

Zdroj. [http://esa.un.org/unpp-population UN cit. podle Rolný, Lacina, 2008; 268].

Z tabulky je zřejmý nerovnoměrný vývoj počtu obyvatel na různých kontinentech. Zatímco Africe a Východní Asii hrozí přelidnění, Evropa se potýká s populačním úbytkem, který do jisté míry vyplňují emigranti především z východu, souvisí to však s dalšími demografickými ukazateli, jako např. nízkou porodností. Na hrozbu přelidnění se nabaluje další problém – potravinový.

2.1.9 Řešení negativních demografických a geografických důsledků

„I v tomto případě jsou integrační procesy schopny pozitivně pomoci, ať už přerozdělovacími procesy či technickou a vzdělávací podporou postižených ekonomik [Majerová 2007; 30].“

„Migrační politika je jedním z aspektů celkové populační politiky. Mnohé státy omezují přistěhovalectví cizích příslušníků svými přistěhovaleckými zákony, které obsahují opatření pro výběrovou (selektivní) imigraci, tj. pro přistěhování pouze osob žádoucích z hlediska imigrační politiky. Některé státy zavedly systém kvót (systém kontingentů), kterým je určen pro každý stát počet osob, které se z něho

mohou ročně přistěhovat. Tyto kontingenty jsou stanoveny podle zemí původu [Rolný, Lacina 2008; 260].“

2.2 Pozitivní důsledky globalizace

Světová ekonomika prodělává v současné době významné změny. Je ovlivněna novými jevy, které se vzájemně doplňují a podmiňují a mají také své pozitivní projevy.

Poslední dekáda 20. století v mnohém změnila svět. Náhlý příval nových idejí, technologií vedly k proměně politiky a hospodářství. Život miliardy lidí se změnil, zánik Sovětského svazu zdiskreditoval komunismus, nastal čas pro svobodnou politiku a svobodný trh. Nové technologie zmenšily svět, vzdálenosti se staly méně důležité. Rychleji než co jiného klesaly v průběhu 90. let přepravní náklady. Dříve finančně nebo politicky nedostupná místa se pro miliony lidí staly běžnou zkušeností. Stejně tak byly na vzestupu politické důsledky – demokratické volby konané v 90. letech dosáhly rekordního čísla. „Totéž platí o trzích s cennými papíry, mezinárodním obchodu, tocích mezinárodního kapitálu a počtu filmů, knih, zpráv a telefonátů, které překračovaly hranice [Naím 2005; 19].

2.2.1 Pozitiva politického a ekonomického charakteru

Za pozitivní důsledek lze považovat vznik nových ekonomických zón. Hnacím motorem těchto změn je přítomnost globálního finančního systému. Tlak na modernizaci ekonomiky, tržní reformy, liberalizace, deregulace, odstraňování ekonomických a jiných bariér mezi státy a subjekty světové ekonomiky, rozvoj dopravy - to jsou tendence, které umožňují růst životní úrovně, rozvoj ekonomiky, technologií a inovací.

Zvýšení objemu mezinárodního obchodu je pro veřejnost nejzřejmější ukázkou globalizace světového hospodářství. Ekonomové a většina politiků by souhlasili, že volnější obchod je požehnáním a mají pro to několik důvodů. Politikové zdůrazňují větší vývozy, které znamenají více pracovních míst (tento argument může být zavádějící, protože vývozní poptávka může způsobit nárůst pracovníků, ale neovlivní

celkovou zaměstnanost země, která je hlavně určena rychlostí rozvoje hospodářství bez nebezpečné inflace, mikroekonomických překážek). Podle ekonomů skutečný přínos obchodu spočívá v dovozech (přínos plynoucí z výměny jednoho zboží za druhé vzniká z přijatého, ne vydaného, zboží). Přínos vzniká i tehdy, když jedna země vyrábí všechna zboží levněji než ostatní (má absolutní výhodu). Podstata této teorie, kterou vymyslel David Ricardo, spočívá v přínosu specializace, díky které mohou země spotřebovávat více než kdyby obchod mezi zeměmi za výhodných cenových poměrů neexistoval. A pokud se země orientují na produkci zboží s komparativní výhodou, pak obě z obchodu získají [Jeníček 2001; 84 - 85].

Z dalších možných pozitivních dopadů globalizace bych zmínila **růst světového HDP** díky rostoucí spotřebě, obchodu a pohybu výrobních faktorů. Dále je to urychlení růstu HDP v některých rozvojových zemích díky většímu zapojení do mezinárodních ekonomických vztahů (např. Čína, Indie) [Steinmetzová 2008; 28]. Zatímco všechny rozvinuté ekonomiky světa v roce 2009 patrně zaznamenají pokles a v následujících letech se budou jen pomalu zotavovat, očekává se, že velké rozvíjející se ekonomiky (zejména zmiňovaná Čína a Indie) postihne letos pouze zpomalení růstu, nikoliv pokles, a celkově budou mít ve střednědobém horizontu mnohem lepší vyhlídky než rozvinuté ekonomiky. Předpokládá se, že do roku 2014 se podíl tzv. rozvíjejících se ekonomik na světovém HDP při přepočtu na kupní sílu zvýší nad polovinu (50,5 %). Tato analýza nám poskytuje zajímavý pohled na to, jak se změní příležitosti pro investory z vyspělých zemí v souvislosti s růstem spotřebitelských trhů v rozvíjejících se ekonomikách. Místo toho, aby byly tyto země vnímány převážně jako výrobní základny s nízkými náklady, rychle se samy stávají cílovými spotřebitelskými trhy [Radecký 2009 – online, cit. 20. 4. 2010].

Velkým přínosem, se kterým máme možnost se každodenně setkávat je **růst konkurence** a z ní vyplývající **přínosy pro spotřebitele**, tj. tlak na růst kvality a snižování cen. Ve vysoce konkurenčním prostředí si podniky nemohou dovolit vyrábět nekvalitní výrobky a i dříve relativně luxusní zboží je na trhu běžně dostupné za stále nižší cenu při vzrůstající kvalitě.

2.2.2 Sociálně-kulturní pozitivní důsledky

Kulturní propojování světa díky technickým médiím a rychlé dopravě zvýšilo šance lidí **navzájem se poznávat** a vztahovat se ve vzájemných závislostech i diskusích. Globalizované komunikační systémy zprostředkovávají reflexivu vlastních i cizích společností, směny idejí, produktů, hodnot a aktivit. „Politický život je stále organizován v rámci relativně suverénních a přitom nadnárodně stále více interdependentních států.“ Světová ekonomika je současně historicky nejsložitější geografickou integrací mezinárodní dělby práce a jiných produktivních procesů [Lehmannová 2003; 232]. Jedním z pozitivních důsledků globalizace je i vnímání jinakosti a vzrůst tolerance vůči cizím národnostem. Společnost se začíná multikulturalizovat.

Emigrace ze země může vést k poklesu nezaměstnanosti a poklesu sociálních tlaků. Přínosem bývají **remittance** = převody pracovních důchodů zpět do země původu emigrantů, kdy remittance posílají rodinným příslušníkům a často mají i podobu investic. Podle odhadů OSN dosáhly remittance v r. 2007 317 mld. USD, kdy 75,4 % připadlo na rozvojové země. Ale podle Světové banky je tato suma až dvojnásobná, protože zahrnuje pouze oficiální finanční převody. Remittance jsou důležitým zdrojem externího financování rozvojových zemí, slouží k vylepšení životních podmínek, pomáhají rozvoji malého podnikání a bytové výstavby. V absolutních hodnotách jich nejvíce plyne do Indie, Číny, Mexika, Filipín a na poskytování remitencí se podílí nejvíce migranti v USA a v ropných ekonomikách na Středním východě [Steinmetzová 2008; 27].

Kladný příklad z téhle oblasti je i dosažení relativního **míru a stabilizace světa**. Otevřené boje a konflikty jsou často posledním radikálním řešením. A pokud se stát dostane do situace národního, náboženského nebo mezistátního konfliktu, okamžitě jsou připraveny ku pomoci státy i pomoc organizovaná mezinárodními organizacemi.

2.2.3. Ekologické pozitivní důsledky

„Globální oteplování může mít také pozitivní důsledky na rostliny, které jsou základním prvkem biosféry a využívají sluneční energii k přeměně živin a oxidu uhličitého na biomasu (fotosyntéza). Růst rostlin je ovlivňován mnoha faktory včetně úrodnosti půdy, dostatkem vody, teplotou a koncentrací oxidu uhličitého ve vzduchu. Nedostatek oxidu uhličitého může vyvolávat fotorespiraci, při níž se odbourávají dříve vytvořené sacharidy. Proto může vzrůst teploty a zvýšený obsah oxidu uhličitého v atmosféře stimulovat růst rostlin tam, kde existují tyto omezující faktory“ [Wikipedie: Otevřená encyklopedie 2010; cit. 5. 5. 2010].

2.2.4 Demografické a geografické pozitivní důsledky

Dalším přílivem do ekonomiky je **pracovní síla**, která nemusí mít jen negativní dopad. Imigranti nejen zvyšují zásobu pracovní síly, ale vystupují zároveň jako spotřebitelé. Často sami zakládají podnikání a nabízí tak pracovní místa. Výhody jsou i z hlediska fiskální rovnováhy, protože imigranti jsou většinou lidé v ekonomicky aktivním věku, kteří do rozpočtu hostitelské země přinášejí více, než odčerpávají. **Migrace** má i kladné demografické dopady, zejména v Evropě, která čelí snižování a stárnutí populace a následným dopadům na sociální, zdravotní a důchodový systém. Bez přílivu 5 mil. imigrantů by Evropa zaznamenala úbytek obyvatel o 4 400 tis. Komplexním zhodnocením migrace převažují pozitivní ekonomické dopady, zmínit se ovšem musí dodatečné náklady např. na sociální integraci imigrantů do většinové společnosti [Steinmetzová 2008; 27]. Ekonomice pomáhají i nekvalifikovaní přistěhovalci, kteří vykrývají pracovní místa, které jsou v bohatých průmyslových zemích obtížně obsaditelné [Epping 2004; 27].

3 MĚŘENÍ GLOBALIZACE

Měření globalizace je složitý problém, neboť není jednoduché určit, jaké vstupy přímo ovlivnila globalizace a co je dílem jiných příčin. Přesto je nutno určitým způsobem globalizaci uchopit a změřit, kvantifikovat. Neboť dokud neexistují alespoň orientační čísla, těžko se globalizace jako celosvětový fenomén dá sledovat. Na základě snahy změřit globalizaci vzniklo několik indexů, které se různými přesto velmi podobnými cestami snaží dospět ke konkrétním číslům.

Mezi nejznámější indexy patří The A. T. Kearney/FOREIGN POLICY Globalization Index, CSGR Globalization Index, KOF index a G-Index.

3.1 Globalization Index

Patří mezi nejznámější ukazatele globalizace. Vznikl za spolupráce časopisu Foreign Policy a konzultantské firmy A. T. Kearney. Data získává převážně z dat Světové Banky, Mezinárodního měnového fondu, Organizace spojených národů a Telecommunications Union. V roce 2007 byl spočítán index pro 72 zemí, jež obsahují 97 % světové produkce HDP a zahrnují 88 % světové populace. Index srovnává země podle výsledků v hospodářské, sociální, technologické a politické oblasti. [A.T. Kearney - Global Management Consultants - online, c2010, cit. 3. 5. 2010]

3.2 CSGR Globalisation Index

Index vznikl na Warwick University. Výpočet pracuje s hospodářskými, sociálními a politickými ukazateli, které také používá k výpočtu sub-indexů. Výhodou CSGR Globalisation Indexu je možnost rozsáhlého srovnávání jak v čase, tak mezi jednotlivými státy nebo jednotlivými regiony. Území regionu „kopíruje“ rozložení podle Světové banky což umožňuje jednodušší orientaci. Pomocí tohoto indexu lze do hloubky zkoumat vztah mezi globalizací a klíčovými ekonomickými proměnnými, tj. hospodářský růst, vládní výdaje a nerovnost. [1] Index je hodně podobný Globalization Index vydaný A. T. Kearney/Foreign Policy, nicméně v mnoha ohledech je rozdílný. Hlavní výhodou je zde možnost porovnávat data i mezi lety 1982 až 2004. [Skyva 2008; 51].

3.3 KOF index

Tento důmyslný index byl spočítán švýcarským poradním střediskem KOF (Konjunkturforschungsstelle Swiss Economic Institute Index of Globalization). Index se zaměřuje na tři hlavní oblasti globalizace: ekonomiku, společnost a politiku a podle těchto oblastí i jednotlivé země sleduje. Z ekonomického hlediska sleduje a hodnotí, zda země neomezují tok zboží, kapitálu a služeb. Neméně důležité je také zaměření indexu na tok informací. Z hlediska sociálního pohledu se hodnotí ideje, informovanost a spokojenost lidí. Rozložení vládní politiky má za úkol ohodnotit politické hledisko [Sazima 2009 – online, cit. 27. 5. 2010].

3.4 G-Index

V roce 2001 jej vytvořila konzultantská firma World Markets Research Center (WMRC). G-Index vznikl pro 185 států, což umožňovalo jeho primární zaměření na ekonomické ukazatele. Státy jsou rozděleny na starou a novou ekonomiku. Index se skládá z 50 % z mezinárodního obchodu a 20 % zahrnuje exportní služby. Konečné výsledky nebyly příliš přesvědčivé, protože mezi nejvíce globalizované státy patřily státy malé nebo ty, jejichž ekonomika je významně propojena s mezinárodním obchodem. Kvůli přílišnému zaměření na ekonomickou stránku byl také často podrobován kritice [Skyva 2008; 51].

4 CHARAKTERISTIKA ČESKÉ REPUBLIKY Z POHLEDU GLOBALIZACE

4.1 Makroekonomické ukazatele

- Hrubý domácí produkt ČR v běžných cenách až do roku 2008 nepřetržitě rostl. V roce 2009 byl zaznamenán pokles v důsledku projevů hospodářské krize. V roce 2008 činilo HDP 3 627,2 mld. Kč. Pokles roku 2009 činil 61,8 mld. Kč.
- Česká republika je exportní zemí. Nejvyššího vývozu dosáhla v roce 2004, 20,7 %, v roce 2008 6 %, rok 2009, který byl značně ovlivněn celosvětovou hospodářskou krizí a znamenal pokles vývozu na hodnotu -10,2 %. Toto číslo je totožné i pro kategorii dovoz, který v roce 2009 také klesl na -10,2 %.
- Zadluženost vůči zahraničí od roku 2002 nepřetržitě roste, v roce 2008 dosáhla 1 556 mld. Kč.
- Míra nezaměstnanosti obyvatel z roku 2009 je 6,7 % (hodnota k 31. 5. 2010 činí 8,7 %) [Český statistický úřad 2010 – online, cit. 11. 6. 2010].

4.2 Obyvatelstvo

- -V České republice žilo k 31. 12. 2009 10 506 813 obyvatel. Počet se oproti roku 2008 zvýšil o 39,3 tisíce. Zahraniční migrací přibylo 28,3 tisíce osob, do zahraničí emigrovalo naopak 11,6 tisíc osob. Podle národnosti se do země přistěhovalo nejvíce občanů s ukrajinským občanstvím (8,1 tisíce), slovenským (5,6 tisíce), ruským (4,1 tisíce) a občanstvím Spojených států amerických (2,5 tisíce). Vystěhovalo se naopak nejvíce občanů Slovenska (4,2 tisíce), České republiky (2,3 tisíce), Polska (2 tisíce) a Německa (1,8 tisíce). K 31. 12. 2009 bylo v ČR registrováno celkem 433 305 cizinců s povoleným pobytem a jejich podíl na populaci v ČR činil 4,1 %.
- Podíl osob s terciálním vzděláním (vysoké školy a vyšší odborné školy) na obyvatelstvu ve věku 15 a více let činilo v roce 2008 11,7 %. Toto číslo neustále roste [Český statistický úřad 2010 – online, cit. 11. 6. 2010].

4.3 Doprava

V ČR každoročně dochází k otevření nových kilometrů dálniční sítě, která tvoří páteřní síť navazující na mezinárodní dopravní síť. V roce 2010 má ČR k dispozici 1 113 km dálnic [Sleeper Dragoun 2010 – online, cit. 13. 6. 2010]. Letecký provoz v ČR registroval v roce 2008 105 083 letů, což je proti roku 2000 téměř dvojnásobná hodnota (53 040 v roce 2000). Letecké společnosti přepravily v roce 2008 celkem 7 158 tisíc cestujících. Většina ukazatelů se proti roku 2000 téměř zdvojnásobila (k roku 2008) [Český statistický úřad 2010 – online, cit. 11. 6. 2010].

4.4 Životní prostředí

ČR přispělo v roce 2008 20 235 mil. Kč na investice vedoucí k ochraně životního prostředí. Emise tuhé, emise oxidu siřičitého, oxidy dusíku i oxidu uhelnatého, které v roce 2006 klesly mají opět rostoucí tendenci [Český statistický úřad 2010 – online, cit. 11. 6. 2010].

4.5 Členství ČR v mezinárodních organizacích

O angažovanosti ČR v globálních problémech a celkovému nazírání na svět globálně vypovídá zapojení země do mnoha mezinárodních organizací. Mezi nejvýznamnější patří Rada Evropy, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní agentura pro atomovou energii, Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Organizace severoatlantické smlouvy (NATO), Organizace pro hospodářskou spolupráci a obchod (OECD), Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), Organizace spojených národů (UN/OSN), Světová zdravotnická organizace (WHO), Světová obchodní organizace (WTO). Od 1. května 2004 je ČR členem Evropské unie a během 1. poloviny roku 2009 byla předsedající zemí [Ministerstvo zahraničních věc 2010 – online, cit. 14. 6. 2010].

4.6 Ostatní

- Počet účastníků veřejných mobilních sítí je 132 na 100 obyvatel v roce 2008 a od roku 1996 zaznamenal obrovský boom podobně jako připojení

k internetu, které činí 41,7 % obyvatel České republiky oproti roku 2007, kdy číslo dosahovalo pouze 32 %.

- Vybavenost domácností různými předměty může určitým způsobem také ukazovat na míru globalizace. Osobní počítač vlastní v ČR 63,9 domácností ze 100 (rok 2008), osobní automobil 73,3 domácností ze 100. Počty těchto spotřebních věcí na domácnost neustále rostou [Český statistický úřad 2010 – online, cit. 11. 6. 2010].
- Velmi důležité ve vnímání ČR jako globální země je hodnota a povědomí o zemi samotné. ČR disponuje špičkovými sportovci (fotbalisté, hokejisté, lyžaři apod.), kteří reprezentují zemi na zahraničních akcích, dále se povědomí o ČR šíří i přes celosvětově nebo pouze regionálně známé značky. Mezi nejznámější patří Škoda Auto, Tatra, sklárny Moser, pivovar Plzeňský Prazdroj, Baťa, Becherovka atd. Pojmy jako Praha, Karlovy Vary a další české finesy vypovídají o „téměř“ celosvětové známosti České republiky v civilizovaném světě

5 SHRNU TÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Z předešlé části práce jsem vyvodila hlavní pojmy vymežující globalizaci. Globalizace je široký problém, který má celoplanetární charakter, je nevyhnutelná,, díky ní dochází k překonávání času, prostoru, politických, kulturních a ekonomických bariér. Globalizace spojuje i rozděluje. Těmto procesům předcházela dlouhá etapa historických změn, k nastartování globalizačního procesu došlo fakticky ve 2. pol.19. století s rozvojem kapitalistické společnosti.

Ekonomický vliv sahá tak daleko, že určuje i sociální, kulturní a politické dění.. Globalizace vede k větší závislosti národních hospodářství, od této závislosti se dále odvozují další. Ekonomická, hospodářská globalizace je tedy hlavním určujícím procesem. Obecně se nedá říci, zda je to jev kladný či jednoznačně záporný. Záporná hlediska nemůžeme vyloučit, mohou být pouze zmírněny.

Důsledky globalizace jsem rozdělila na negativní a pozitivní, dále pak byly tyto důsledky rozděleny do čtyř oblastí: politicko-ekonomická, sociálně-kulturní, ekonomická, geografická a demografická. Příležitosti využít možností, které globalizační procesy nabízejí jsou mezi státy rozděleny nerovnoměrně. Řešení problémů na globální úrovni musí být dlouhodobé, musí platit zásada solidarity bohatších vůči chudším – jen tak lze zachovat udržitelný rozvoj světa, států, jednotlivých lidí.

Globalizace, stejně jako jiné ukazatele, které charakterizují společnost, je třeba nějak uchopit, změřit. Cokoli je nezměřitelné, jakoby neexistovalo. Proto existují i metody měření globalizace. Uvedla jsem příklady indexů, které jsou konstruovány různou metodikou, z nichž jsem si vybrala KOF index a tímto indexem dále ukážu zapojení České republiky do globalizovaného světa, i v porovnání s vybranými zeměmi.

Konkrétní důsledky, které jsem popsala v teoretické části práce byly základem pro otázky v dotazníku.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části je charakterizovat Českou republiku z pohledu globalizace pomocí indikátorů uvedených v předchozích kapitolách. Dále cílem dotazníkového průzkumu je zjistit názory respondentů na důsledky globalizace a u vybraných otázek zjistit, zda existuje významná statistická závislost mezi určenými proměnnými (věk a vzdělání dotazovaných a výroky o globalizaci).

6 ČESKÁ REPUBLIKA V GLOBALIZOVANÉM PROSTŘEDÍ

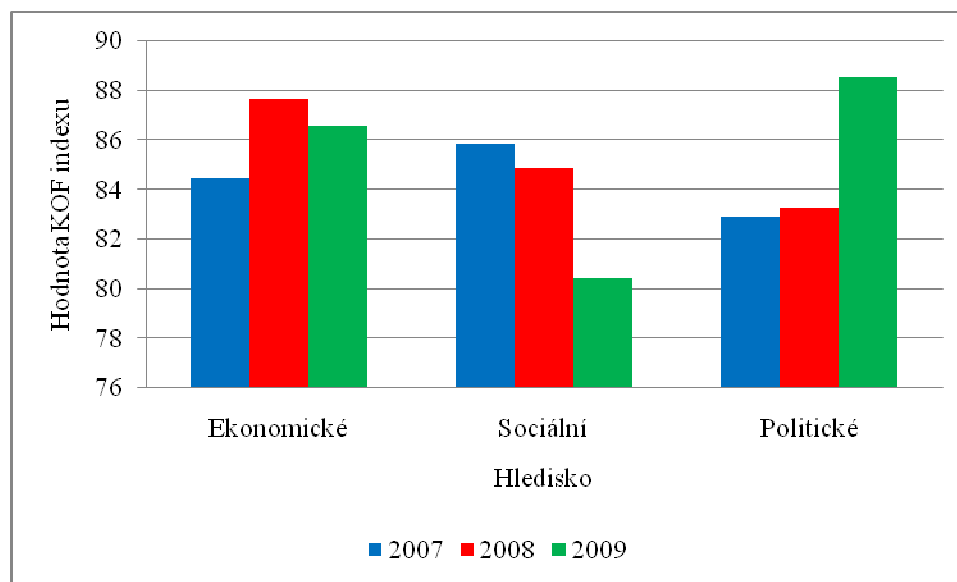
Údaji, které jsem vypsal v předchozí kapitole chci ukázat zapojení České republiky do globalizovaného světa. Tyto údaje v další kapitole doplním výsledky KOF indexu, který globalizaci ČR vyčíslí v reálných hodnotách a umožňuje porovnávat státy i z časového hlediska. Porovnáám tudíž šest vybraných států během let 2007 až 2009.

Česká republika je středoevropským státem, sama poloha zde ukazuje na nutnost podílet se na minimálně celoevropském dění (Evropská unie), pohyb obyvatelstva, migrace a emigrace v ČR zobrazuje propojení a „relativně“ (občané mimo Evropskou unii) volný pohyb osob. Doprava, silniční infrastruktura zaručující propojení států a jejich obchod umožňuje ČR být exportní zemí. Světoznámé značky (Škoda Auto, Baťa, Plzeňský Prazdroj, Tatra apod.) jednoznačně přispívají k vnímání ČR jako globalizované země, neboť jejich povědomí je celosvětové neznající hranice. Vzrůstající podíl obyvatelstva s dokončeným terciálním vzděláním a růst životní úrovně napomáhá pochopit principy globálního světa, globálních problémů (životní prostředí, terorismus apod.) a umožňuje ještě mnohem větší integraci země.

Podle KOF indexu byla ČR v roce 2007 na celkovém 10. místě (84,46) mezi globalizovanými státy, ze zemí mimo EU ji předstihla pouze Kanada a Švýcarsko. Jako nejvíce globalizovanou zemí v roce 2007 byla vyhodnocena Belgie (91,96). V roce 2008 došlo ke zvýšení KOF indexu v ČR na hodnotu 85,51, což znamenalo 8. místo mezi 122 hodnocenými státy [KOF Index of Globalization –online, cit. 13. 6. 2010]. Na první příčce se opět umístila Belgie, která zvýšila hodnotu indexu na 92,09. Jediný stát mimo EU, který předstihl ČR bylo Švýcarsko na 4 pozici. Rok

2009 přinesl pokles České republiky na 11 pozici nejvíce globalizované země na světě [Sazima 2009 – online, cit. 27. 5. 2010]. Celková hodnota KOF indexu České republiky pro rok 2009 byla 84,65 [ČT24 – online, 2009, cit. 27. 5. 2010].

Graf 1.: Porovnání jednotlivých hledisek ČR a v čase

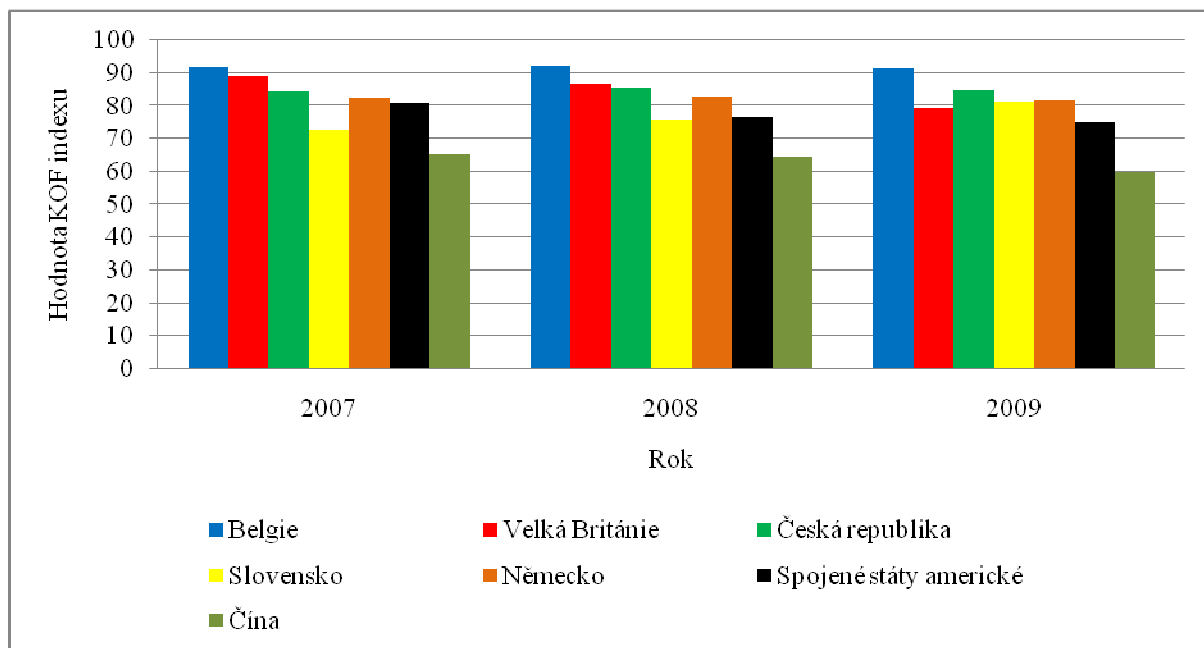
Zdroj: [KOF Index of Globalization – online 2010, cit. 13. 6. 2010].

Graf č. 1 ukazuje na rozkolísanost jednotlivých hledisek KOF indexu. Ekonomické hledisko mělo ve sledovaném období nejvyšší hodnotu v roce 2008 (87,69) – 12. místo ve světě. Pravděpodobností poklesu je promítnutí následků celosvětové ekonomické krize, kdy koeficient na rok 2009 mírně poklesl (86,58), přesto země obhájila 12 pozici. Vysoký je pokles v sociální oblasti z hodnot 85,52 (2007) – 11. pozice, na hodnotu 80,43 (2009) – propad na 29. místo. Naopak vysoce rostoucí je hodnota KOF indexu u politického hlediska jehož hodnota poskočila z 83,27 (2008) – 30. pozice na 88,53 (2009) – přesto ČR zůstalo na stejné pozici, neboť nárůst zaznamenaly také země figurující na vyšších postech.

Pro následující porovnání ČR s jinými zeměmi jsem zvolila 5 zemí. Belgie jelikož figuruje na prvních místech celkového KOF indexu a její hlavní město je současně „hlavním“ městem EU, Velkou Británií, jakožto představitelku dřívější koloniální mocnosti, Německo, jako významného hráče v Evropě a nejvýznamnějšího importéra z ČR, Spojené státy americké, jež jsou celosvětovou velmocí, Slovensko, jako

bývalou část společného soustátí a nejbližší soused ČR a Čínu, jakožto jeden z nejrychleji se rozvíjejících a nejlidnatějších států.

Graf 2.: Porovnání KOF indexu mezi vybranými zeměmi a v čase

Zdroj: [KOF Index of Globalization – online 2010, cit. 13. 6. 2010].

Ze sledovaných zemí se ČR nachází v roce 2007 a 2008 na 3. místě s hodnotami 84,46 a 85,51. V roce 2009 přeskočila podle KOF indexu v míře globalizace Velkou Británii a figurovala na celkové 2. pozici s hodnotou 84,65. Z grafu je patrné zaostávání Číny, ale i stabilní pokles hodnoty u Spojených států amerických. Velmi vyrovnaných výsledů dosahuje Belgie, která ve všech sledovaných letech obsadila 1. pozici.

Míra globalizace na celém světě má podle indexu KOF vzrůstající tendenci již od 70. let minulého století. Pokud index rozlišíme na podoblasti je vzrůstající míra u těchto částí patrná zvláště od 90. let. Zajímavostí je od roku 2001 stagnace globalizace v oblasti sociální. Celkově je globalizace vyšší v „západních“ zemích s vyššími příjmy, nicméně z vývoje indexů je patrné, že se u těchto zemí zvyšování globalizace v roce 2001 téměř zastavilo [Sazima 2009 – online, cit. 27. 5. 2010].

Zapojení ČR do globalizovaného světa je nezpochybnitelné tak jako její velký globalizační potenciál. Česká republika je aktivně zapojena do mnoha organizací

mající nadnárodní charakter. Za úplnou nutnost je v rámci Evropy považována její integrace do Evropské unie.

Podle indexu jsou nejvíce globalizované Spojené státy americké, následovány Švédskem, Kanadou, Velkou Británií a Lucemburskem. Naopak, mezi nejméně globalizované země podle tohoto indexu patří Togo, Čad a Středoafriická republika [Navajo : Otevřená encyklopedie – online, 2010, cit. 3. 6. 2010].

7 EMPIRICKÝ VÝZKUM

7.1 Cíl empirického výzkumu

Cílem mého empirického výzkumu je zjistit názory a postoje k problematice globalizace, zjistit, co si respondenti představují pod pojmem globalizace, zda ji vnímají pozitivně či negativně, v čem spatřují hlavní negativní a pozitivní stránku globalizace a jaké globalizační vlivy působí podle nich na Českou republiku.

7.2 Předmět empirického výzkumu

Předmětem výzkumu je charakteristika subjektivně vnímaného jevu globalizace, povědomí lidí o globalizaci, zmapování názorů na důsledky globalizace obecně i vztahením na Českou republiku.

7.3 Metoda empirického výzkumu

Jako způsob sběru dat jsem zvolila kvantitativní metodu – dotazník. Dotazník se skládal z 10ti otázek. Jedna z nich byla otevřená, ostatní uzavřené, u některých byla navíc ponechána možnost vlastní formulace odpovědi. Na začátku byly základní identifikační otázky (pohlaví, věk, dosažené vzdělání). Dále se otázky týkaly vlivů globalizace obecně. Poté následoval okruh otázek, který zkoumal názory dotazovaných na ovlivnění České republiky globalizačními procesy. Výzkum byl proveden formou náhodného výběru, tak aby byly přiměřeně zastoupeny všechny skupiny respondentů s uvedeným vzděláním.

7.4 Hypotézy

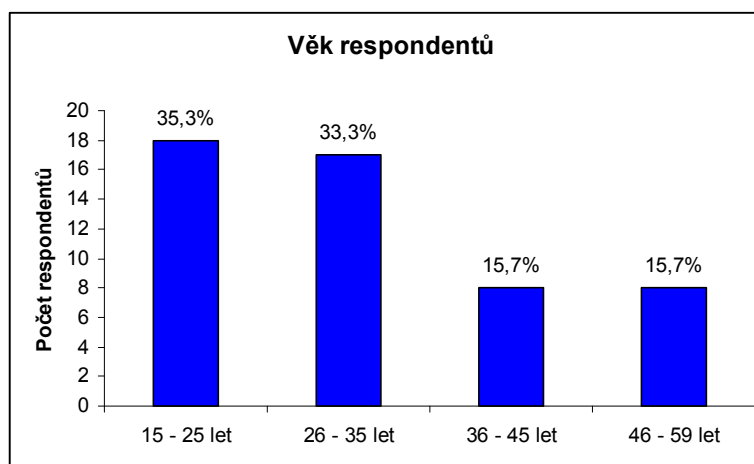
1. Vnímání globalizace jako pozitivního nebo negativního jevu je závislé na dosaženém vzdělání.
2. Za hlavní negativní důsledek globalizace dotazovaní považují rostoucí rozdíly mezi bohatými.
3. Hodnocení pozitivních důsledků globalizace obecně je závislé na věku dotazovaných.
4. Názor na ovlivnění České republiky globalizačními procesy souvisí s dosaženým vzděláním respondentů.

5. Podle dotázaných mají globalizační procesy na Českou republiku negativní vliv.
6. Nejčastěji zmiňovaný pozitivní vliv globalizace na Českou republiku je podle respondentů hospodářská spolupráce.
7. Hlavní negativní důsledek globalizace v České republice je migrace produktivní pracovní síly.

7.5 Výsledky dotazníkového šetření

Osloveno bylo celkem 51 respondentů, návratnost vyplněných dotazníků byla 100%ní. Na průzkum odpovídaly nejčastěji ženy (80,4 %). Věkové rozložení účastníků průzkumu bylo následující:

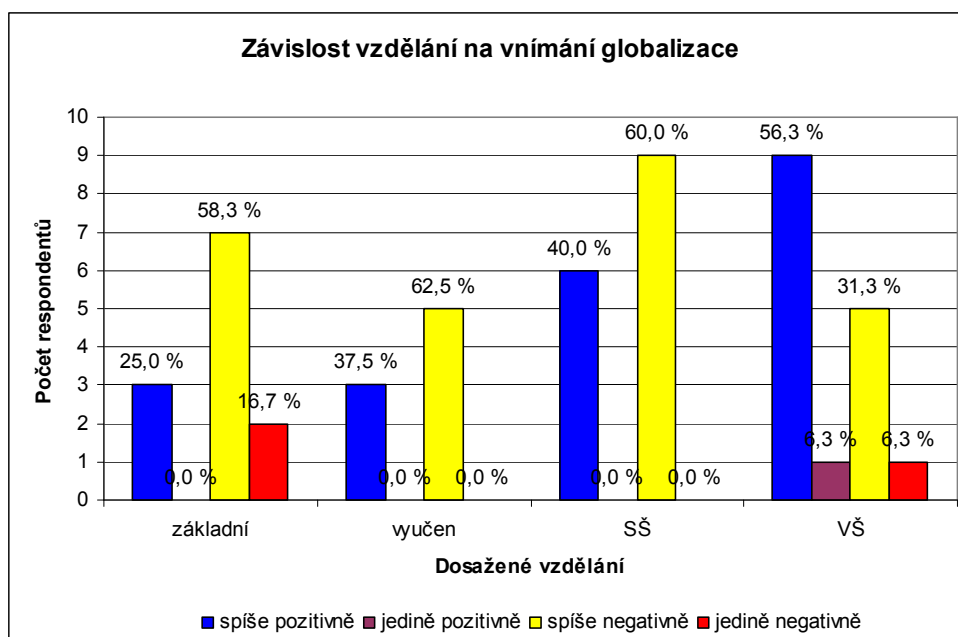
Graf 3.: Věkové rozložení respondentů dotazníkového šetření

Zdroj: Vlastní výzkum (2010).

Na otázku č. 4. Co Vás napadne při vyslovení slova globalizace, nejčastěji dotazovaní odpovídali slovními spojeními, jako např. **propojení v různých oblastech, spolupráce, uniformita, nerovnoměrné změny nebo třeba politické a ekologické události, africké děti s plechovkou Coca Coly, apod.**

Graf 4.: Souvisí dosažené vzdělání s názorem na vnímání globalizace?

Zdroj: Vlastní výzkum (2010).

Závislost dosaženého vzdělání dotazovaných a jejich názoru na pozitivní nebo negativní vliv globalizace se potvrdila na hladině významnosti 0,05. Celkově dotazovaní vnímají globalizaci **spíše negativně** (58,8 %), možnost spíše pozitivně označilo 31,4 % respondentů.

U otázky č. 5, která zjišťovala názor na hlavní vnímané negativní důsledky globalizace v obecném měřítku, dotazovaní nejčastěji označili: **rostoucí rozdíly mezi bohatými a chudými zeměmi** (24 %), **mezinárodní kriminalita** (15,6 %) a **ekologické problémy** (15,6 %).

Další statisticky významná závislost byla zjištěna mezi věkem dotazovaných a jejich názory na pozitivní důsledky globalizace. Data hypotézu podporují na hladině významnosti 0,05. Nejčastěji označovaný příklad pozitivního důsledku globalizace byl **mezinárodní obchod a hospodářská spolupráce** (23,9 %), **efektivnější řešení globálních problémů** (21,7 %) a **cestování** (17,4 %).

Hypotéza, zda názor na ovlivnění České republiky globalizačními procesy souvisí s dosaženým vzděláním respondentů se rovněž potvrdila.

Pozorované četnosti absolutní

názor na vliv vzdělání	spíše ne	určitě ne	spíše ano	určitě ano	CELKEM
základní	3	0	9	0	12
vyučen	5	0	3	0	8
SŠ	2	0	10	3	15
VŠ	4	0	12	0	16
CELKEM	14	0	34	3	51

Relativní pozorované četnosti

názor na vliv vzdělání	spíše ne	určitě ne	spíše ano	určitě ano	CELKEM
základní	5,88%	0,00%	17,65%	0,00%	23,53%
vyučen	9,80%	0,00%	5,88%	0,00%	15,69%
SŠ	3,92%	0,00%	19,61%	5,88%	29,41%
VŠ	7,84%	0,00%	23,53%	0,00%	31,37%
CELKEM	27,45%	0,00%	66,67%	5,88%	100,00%

Očekávané četnosti

názor na vliv vzdělání	spíše ne	určitě ne	spíše ano	určitě ano	CELKEM
základní	3,29	0,00	8,00	0,71	12,00
vyučen	2,20	0,00	5,33	0,47	8,00
SŠ	4,12	0,00	10,00	0,88	15,00
VŠ	4,39	0,00	10,67	0,94	16,00
CELKEM	14,00	0,00	34,00	3,00	51,00

Chi-kvadrát (TK)

názor na vliv vzdělání	spíše ne	určitě ne	spíše ano	určitě ano
základní	0,03	0,00	0,13	0,71
vyučen	3,58	0,00	1,02	0,47
SŠ	1,09	0,00	0,00	5,08
VŠ	0,04	0,00	0,17	0,94

TK = 13,24

H₀ = není závislost, H_A = závislost existuje

Stupně volnosti = 9

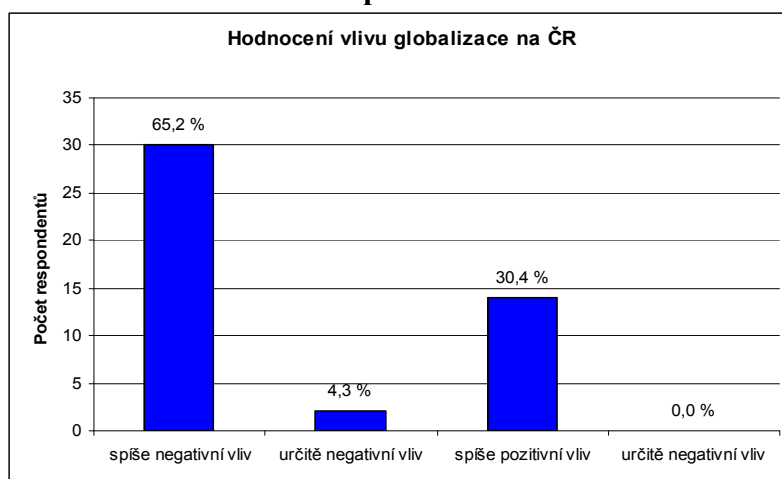
Hladina významnosti = 0,05

KH = 3,3251

TK > KH => přijímáme H_A (závislost existuje).

Jevy jsou statisticky významné na hladině významnosti 0,05.

Graf 5.: Jak hodnotí dotazovaní vliv globalizačních procesů na Českou republiku

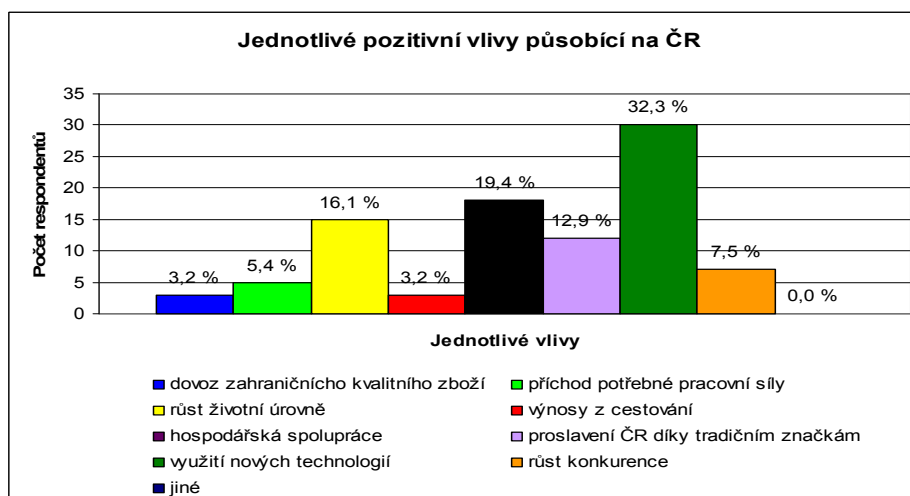

Zdroj: Vlastní výzkum (2010).

Graf č. 5 ilustruje, že většina respondentů (65,2 %) hodnotí vliv globalizace na Českou republiku negativně, zatímco 30,4 % dotázaných si myslí, že globalizace má na Českou republiku spíše pozitivní vliv.

Poslední otázka zjišťovala názory na hlavní pozitivní a negativní konkrétní důsledky globalizace na Českou republiku. Z pozitivních důsledků byly nejčastěji zaznačeny tyto možnosti: **využití nových technologií** (32,3 %), **hospodářská spolupráce** (19,4 %) a **růst životní úrovně** (16,1 %) (Graf X)

Graf 6.: Jaké konkrétní pozitivní vlivy má podle dotázaných globalizace na Českou republiku

Zdroj: Vlastní výzkum (2010).

Nejvýznamnější negativní vlivy působící na Českou republiku jsou podle dotázaných tyto: **likvidace drobných podnikatelů** (19,8 %), **rozvoj konzumní společnosti** (17,8 %) a **důsledky z ekonomické krize** (15,8 %).

7.6 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Z výzkumu vyplynulo, že vybraný vzorek respondentů hodnotí globalizaci negativně, ať už se jedná o její obecné hodnocení či hodnocení vlivu přímo na Českou republiku. Za nejnebezpečnější důsledek globalizace považují rostoucí rozdíly mezi bohatými a chudými zeměmi a v případě České republiky si myslí, že je hlavním negativním důsledkem likvidace drobných podnikatelů. Dotazovaní si pod globalizací nejčastěji představovali propojení světa v různých oblastech nebo politické a ekologické problémy, což stručně globalizaci vystihuje. Ukázalo se, že názory na její konkrétní vlivy (negativní a pozitivní) jsou závislé jak na dosaženém vzdělání respondentů, tak i na jejich věku. Z pozitivních vlivů je podle dotázaných významný mezinárodní obchod a hospodářská spolupráce, v České republice si nejvíce cení využití nových technologií.

Potvrzení či vyvrácení platnosti hypotéz:

1. Vnímání globalizace jako pozitivního nebo negativního jevu je závislé na dosaženém vzdělání – **data hypotézu podporují.**
2. Za hlavní negativní důsledek globalizace dotazovaní považují rostoucí rozdíly mezi bohatými – **data hypotézu podporují.**
3. Hodnocení pozitivních důsledků globalizace obecně je závislé na věku dotazovaných – **data hypotézu podporují.**
4. Názor na ovlivnění České republiky globalizačními procesy souvisí s dosaženým vzděláním respondentů – **data hypotézu podporují.**
5. Podle dotázaných mají globalizační procesy na Českou republiku negativní vliv – **data hypotézu podporují.**
6. Nejčastěji zmiňovaný pozitivní vliv globalizace na Českou republiku je podle respondentů hospodářská spolupráce – **data hypotézu nepodporují.**
7. Hlavní negativní důsledek globalizace v České republice je migrace produktivní pracovní síly – **data hypotézu nepodporují.**

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou globalizace. Teoretická část byla přehledem základních vymezení pojmu, přiblížila příčiny vzniku a rozvoje globalizace a dále se zabývala pozitivními a negativními důsledky. Jedna kapitola byla věnována také vybraným možnostem měření tohoto jevu. Z pohledu globalizace, za pomoci vybraných ukazatelů, byla také charakterizována Česká republika.

V praktické části práce pak byly zkoumány názory vybraného vzorku respondentů týkajících se konkrétních dopadů globalizace. Odpovědi byly zkoumány v závislosti na věku a vzdělání dotazovaných.

Původní motivy spolupráce mezi státy byly ekonomické, i dnes tato stránka celosvětového propojení a závislosti států na sobě převažuje. Usoudila jsem tedy, že právě mezinárodní obchod a hospodářská spolupráce jsou pro globalizaci nejvíce charakteristickými ukazateli. Tyto motivy na sebe však nabalují nemalé celosvětové problémy, které jsou také nejviditelnější v oné hospodářské oblasti a daných rozdílech mezi státy. Tyto výroky byly také potvrzeny v názorech u dotázaných jedinců. Jak v přínosech, tak i v negativních vlivech byly zdůrazňovány ty, které souvisí s ekonomickými procesy.

To ale není důvod k tomu, aby dalším důsledkům nebyla přikládána pozornost. I když se v posledních letech výrazně diskutují ekologické problémy, stále se nedaří sjednotit postupy a přístupy států k takovýmto problémům. Stejně tak se méně důsledně propracovávají sociálně-kulturní problémy vyplývající z globalizačních procesů. Proto si myslím, že by se jednotlivé vlády, mezinárodní organizace a společenství měly více soustředit na řešení těchto problematických jevů. Budoucnost světa pod tlakem globalizace se nedá jednoznačně předpovědět, to ukáže až čas.

I když není snadné globalizaci jednoznačně definovat, pokusím se vybrat z řady definic to nejdůležitější a shrnout podstatu globalizace: je to celosvětové propojení a spolupráce, odstraňování bariér a omezení, ale také nerovnoměrný vývoj zemí a to v těchto čtyřech oblastech: politicko-ekonomická, sociálně-kulturní, ekologická a

demografická. Česká republika byla charakterizována jako jedna z nejvíce zapojených zemí do globalizovaného světa.

Ve své práci jsem se také zaměřila na kladné vlivy a důsledky globalizace. Lze říci, že každá snaha, opatření či nařízení ke zmírnění negativních projevů nebo v lepším případě už ony konkrétní pozitivní důsledky musí být zdůrazňovány a kladeny na zřetel. Nelze jednoznačně říci, která oblast pozitivních důsledků je nejvýznamnější či nejvíce prospěšná. Z dotazníkového průzkumu byl takovým pozitivním vlivem v největší míře označen mezinárodní obchod a hospodářská spolupráce, řešení globálních problémů obecně či možnost využití nových technologií přímo v České republice.

Dotazníkovou sondou jsem zjistila, že globalizace je vnímána převážně negativně. Dále se potvrdilo, že názory na vliv globalizace jsou závislé na věku a dosaženém vzdělání (u zkoumaného vzorku respondentů).

Co lze doporučit na závěr? Snad jen aby se členové politické reprezentace neorientovali na krátkodobé cíle, ale měli na paměti udržitelný rozvoj celé planety, nepodporovali jen čistě ekonomické vize, ale ve všech oblastech společnosti neustále zdůrazňovali i humánní přístup a pomáhali společnosti vyvíjet se předvídatelným směrem. Výzva se nabízí také směrem k jednotlivcům a celkovému pojetí výchovy tak, aby se v dnešní době nejednalo jen z individuálních zájmů, ale vždy s ohledem na širší souvislosti a důsledky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- ADDY, T., SILNÝ, J. (2003). *Globalizace ve střední a východní Evropě: odpovědi ina ekologické, ekonomické a sociální důsledky*. Praha: Ekumenická akademie. ISBN 80-239-2686-1.
- BERNÁŠEK, V. a kol. (2002). *Globalizační procesy ve světové ekonomice*. Praha: VŠE. ISBN 80-245-0265-8.
- EHL, M. (2001). *Globalizace pro a proti*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0897-7.
- EPPING, R. CH. (2004). *Průvodce globální ekonomikou*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-825-2
- GIDDENS, A. (1998). *Důsledky modernity*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-62-1.
- JENÍČEK, V. (2001). *Globalizace světové ekonomiky*. Praha: VŠE. ISBN 80-245-0198-8.
- KRAFT, J., FÁREK, J. (2008). *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-413-9.
- KUČEROVÁ, I. (2008). *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Metropolitní univerzita Praha. ISBN 978-80-86855-32-5.
- LEHMANNOVÁ, Z. a kol. (2003). *Aktuální otázky globalizace*. Praha: VŠE. ISBN 80-245-0621-1.
- MAJEROVÁ, I. (2007). *Mezinárodní integrační procesy*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné . ISBN 978-80-7248-420-1
- MEZŘICKÝ, V. (2003). *Globalizace*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-748-5.
- NAÍM, M. (2005). *Černá kniha globalizace*. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7021-866-2.
- ROLNÝ, I., LACINA, I. (2001). *Globalizace – etika – ekonomika*. Boskovice: Albert. ISBN 80-7326-000-X.
- SKYVA, Jan. (2008). *Míry globalizace a zapojení České republiky do globalizačních procesů*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.

- STEINMETZOVÁ, D. (2008). *Bariéry konkurenceschopnosti*. ISBN 978-80-245-1444-4.
- A.T. Kearney - *Global Management Consultants* [online]. c2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.atkearney.com/index.php>>.
- Český statistický úřad [online]. c2010, 11-6-2010 [cit. 2010-06-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>>.
- ČT24 [online]. 3.2.2009 [cit. 2010-05-27]. Česko je 11. nejvíce globalizovanou zemí světa. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/ceska-republika/43704-cesko-je-11-nejvice-globalizovanou-zemi-sveta/>>.
- Enviwiki. *Strategie řešení globálních problémů*. 17. 6. 2008 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: <http://www.enviwiki.cz/wiki/Strategie_%C5%99e%C5%A1en%C3%AD_glob%C3%A1ln%C3%ADch_probl%C3%A9m%C5%AF>.
- HORKÝ, O. *Globalizace* [online]. 22-12-2008 [cit. 2010-04-5]. Dostupné z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/globalizace_226_13.htm>.
- KOF Index of Globalization [online]. c2010 [cit. 2010-06-13]. Dostupné z WWW: <<http://globalization.kof.ethz.ch/>>.
- LOCKWOOD, Ben; REDOANO, Michela. *Warwick University : The CSGR Globalisation Index: an Introductory Guide, Centre for the Study of Globalisation and Regionalisation Working Paper 155/04* [online]. 2005 [cit. 2010-05-22]. Dostupné z WWW: <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/csgr/index/>>.
- SAZIMA, Tomáš. *DůmFinanci.cz* [online]. 3.2.2009 [cit. 2010-05-27]. KOF: Česko v postupu globalizace kleslo na 11.místo. Dostupné z WWW: <<http://dumfinanci.cz/stalo-se/kof-cesko-v-postupu-globalizace-kleslo-na-11-misto>>.
- Navajo : *Otevřená encyklopedie* [online]. c2010 [cit. 2010-06-03]. Globalizace. Dostupné z WWW: <<http://globalizace.navajo.cz/>>.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2010-06-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7897>>.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Návrh koncepce výzkumu v oblasti práce a sociálních věcí na období 2011 – 2017*. [cit. 2010-04-22]. Dostupné z WWW: <http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/research/files/mpsv_koncepce_vyzkumu.pdf>.
- Ministerstvo zahraničních věcí [online]. c 2010 [cit. 2010-06-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.mzv.cz/jnp/en/index.html>>.
- RADECKÝ, A. *Podíl rozvíjejících se ekonomik na světovém HDP do roku 2014 zřejmě překročí 50%*. 14.01.2009 [cit. 2010-04-20].
- SLEEPER DRAGON, Aleš. *Auto.cz* [online]. 19. 5. 2010 [cit. 2010-06-13]. Česká dálniční síť bude kompletní do roku 2025, bude to stát 499 mld. korun. Dostupné z WWW: <<http://news.auto.cz/aktuality/ceska-dalnicni-sit-kompletni-roku-2025-stat-499-mld-korun.html>>.
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Glob%C3%A1ln%C3%AD_otepliv%C3%A1n%C3%AD&oldid=5518896>.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tab. 1.: Ekonomická centra, která v dané době určovala vývoj ekonomiky.....	16
Tab. 2.: Rozvojové a tranzitní ekonomiky: vývoj objemu vnějšího dluhu a plateb dluhové služby v období 1992 – 2004 (v mld. USD).....	20
Tab. 3.: Přehled zemí s největším počtem imigrantů/ emigrantů (mil. osob, 2005)...	22
Tab. 4.: Světová populace podle kontinentů 1900 – 2010 (v mil.).....	30
Graf 1: Porovnání jednotlivých hledisek ČR a v čase.....	42
Graf 2.: Porovnání KOF indexu mezi vybranými zeměmi a v čase.....	43
Graf 3: Věkové rozložení respondentů dotazníkového šetření.....	46
Graf 4: Souvisí dosažené vzdělání s názorem na vnímání globalizace?.....	47
Graf 5: Jak hodnotí dotazovaní vliv globalizačních procesů na Českou republiku...	49
Graf 6: Jaké konkrétní pozitivní vlivy má podle dotázaných globalizace na Českou republiku.....	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník

Příloha B – Celkové výsledky dotazníkového šetření – grafy

Příloha C – Celkové výsledky dotazníkového šetření – tabulky (třídění I. Stupně)

Příloha D – Třídění II. Stupně

DOTAZNÍK

Příloha A

Prosím o vyplnění následujícího dotazníku. Získaná data budou sloužit pouze k účelům mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní.

1. Pohlaví:

- žena
- muž

2. Věk:

- 15 – 25 let
- 26 – 35 let
- 36 – 45 let
- 46 – 59 let
- 60 let a více

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní
- vyučen
- střední škola s maturitou
- vysokoškolské

4. Co Vás napadne při vyslovení slova globalizace?

(prosím vypište)

5. Globalizaci vnímáte:

- spíše pozitivně
- spíše negativně
- jedine pozitivně
- jedine negativně

6. Jaké jsou podle Vás nejhlavnější NEGATIVNÍ důsledky globalizace obecně?

(vyberte max. 2 nejdůležitější)

- rostoucí rozdíly mezi bohatými a chudými zeměmi
- kumulace špičkového technického pokroku do určitých zemí
- mezinárodní kriminalita (obchod s drogami, zbraněmi, novodobé otroctví,..)
- terorismus
- vyhrocená národní a náboženská nesnášenlivost
- ekologické problémy
- neúměrný demografický růst
- růst vlivu dominantních kultur
- rozpad venkova, urbanizace, přelidněnost měst
- mezinárodní migrace – pracovní
- mezinárodní migrace – sociální, kulturní, náboženská
- jiné.....

7, Jaké jsou podle Vás nejvýznamnější POZITIVNÍ důsledky globalizace obecně?

(vyberte max. 2 nejdůležitější)

- mezinárodní obchod a hospodářská spolupráce
- rozvoj demokratizace států
- růst životní úrovně, HDP v „chudších“ státech
- rychlý převod informací
- možnost poznávat nové kultury
- cestování
- efektivnější řešení globálních problémů
- příliv důležité pracovní síly
- jiné.....

8. Myslíte si, že je Česká Republika ovlivněna celosvětovými globalizačními procesy?

- spíše ne spíše ano
- určitě ne určitě ano

*Pokud jste odpověděli „spíše ne“ nebo „určitě ne“ na následující otázku prosím **neodpovídejte!***

9. Myslíte si, že globalizační procesy mají na Českou Republiku:

- spíše negativní vliv spíše pozitivní vliv
- určitě negativní vliv určitě pozitivní vliv

10. Jaké konkrétní pozitivní a negativní vlivy má podle Vás globalizace na Českou Republiku?

(z každého sloupce vyberte max. 2 nejdůležitější)

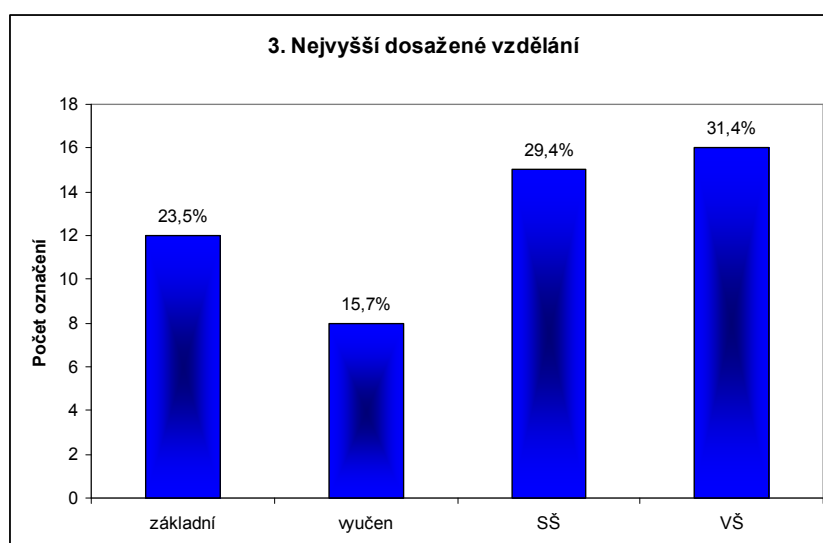
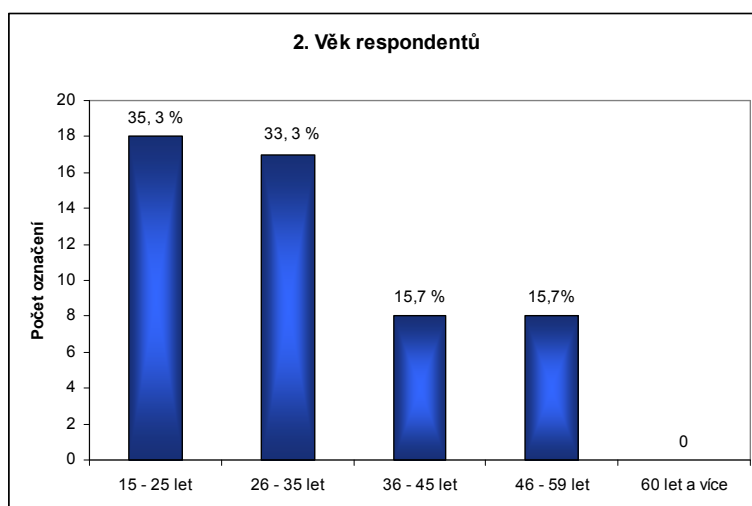
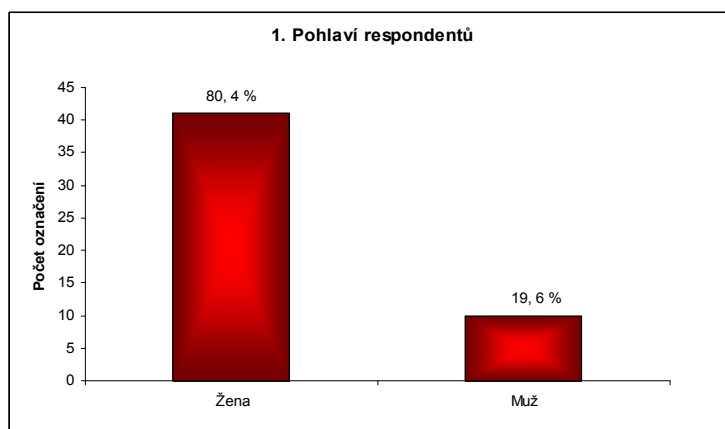
POZITIVNÍ VLIV

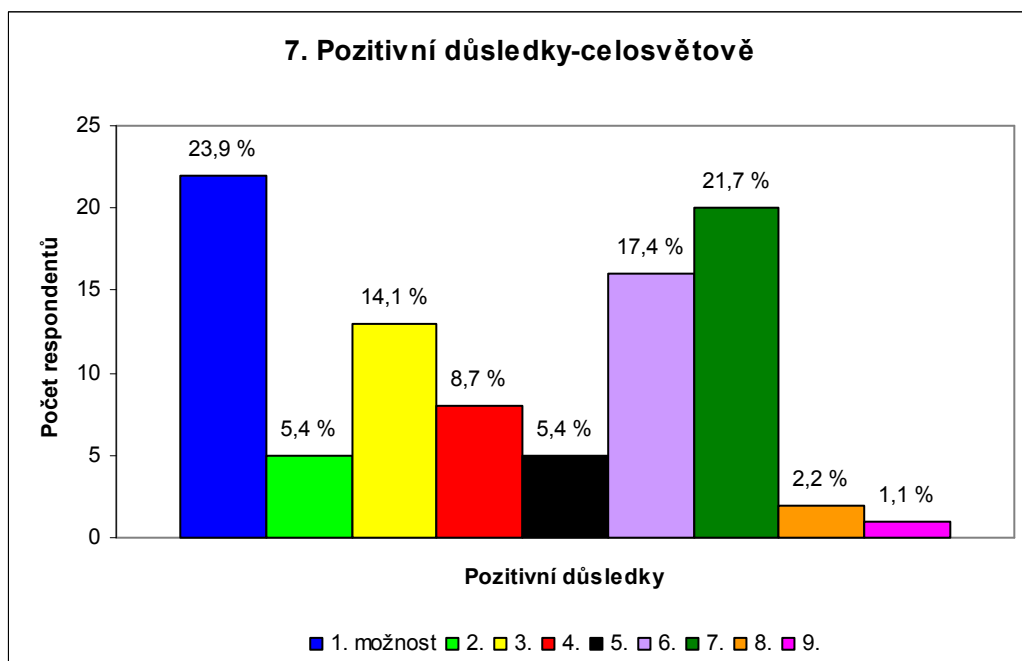
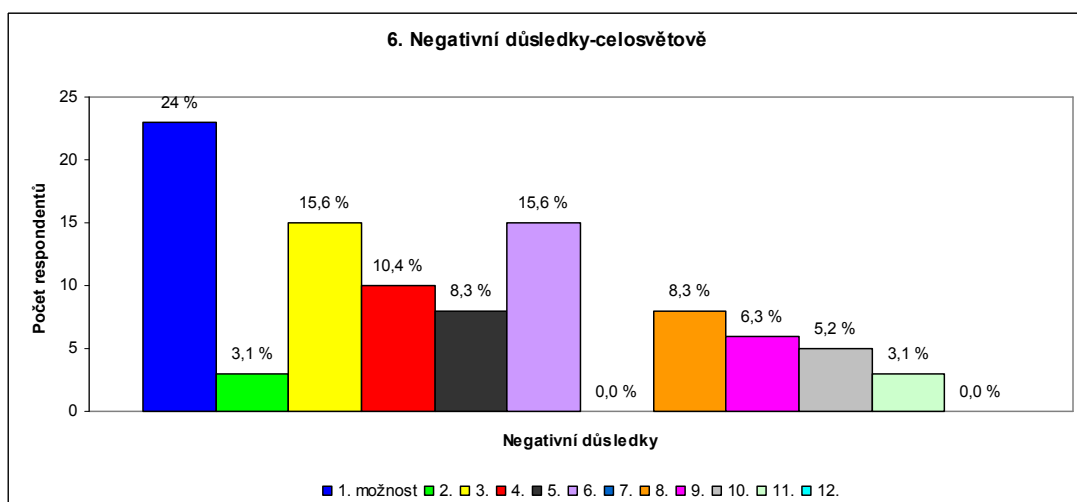
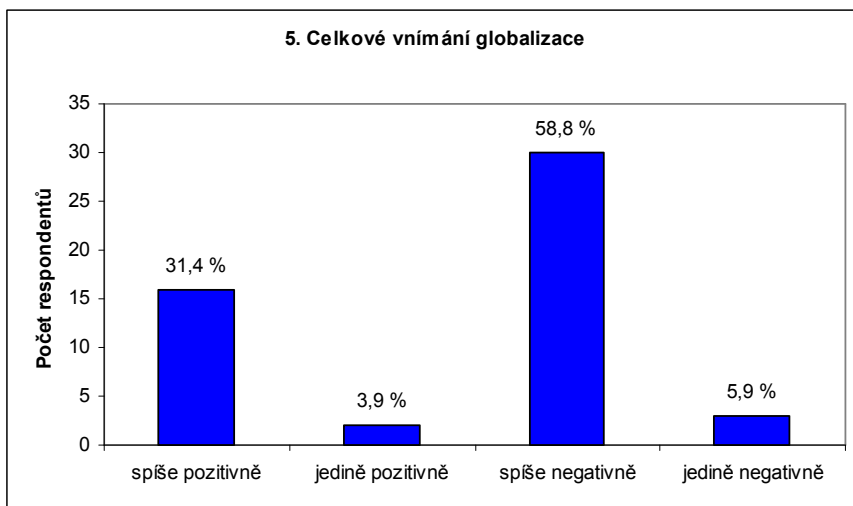
- dovoz zahraničního kvalitního zboží
- příchod potřebné pracovní síly
- růst životní úrovně
- výnosy z cestování
- hospodářská spolupráce
- proslavení ČR díky tradičním značkám (Škoda Auto, Plzeňský Prazdroj,..)
- využití nových technologií
- růst konkurence – růst kvality, snižování cen
- jiné.....

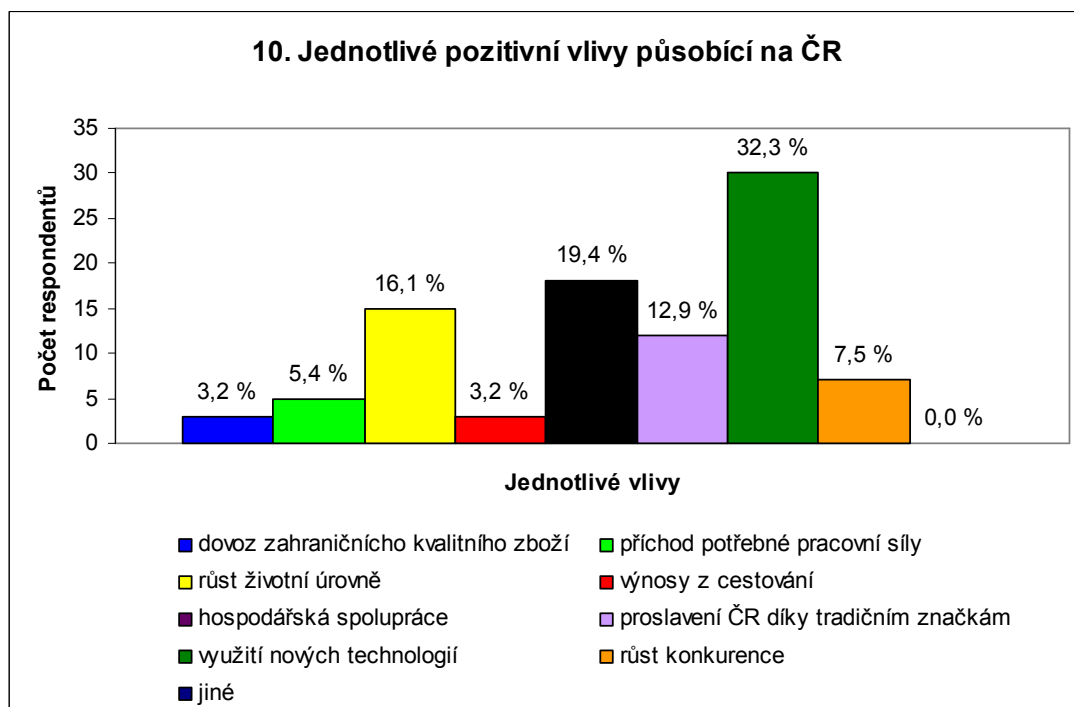
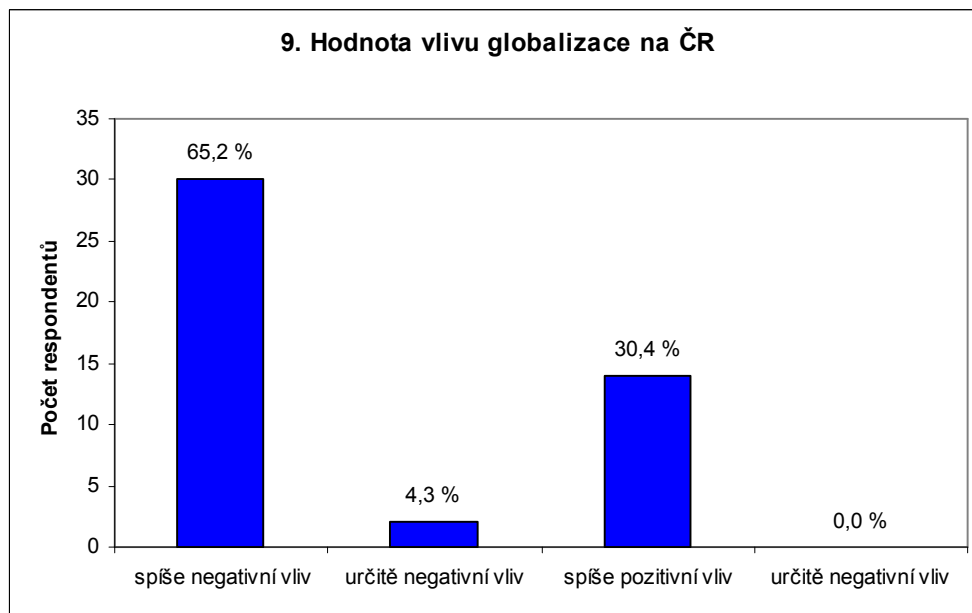
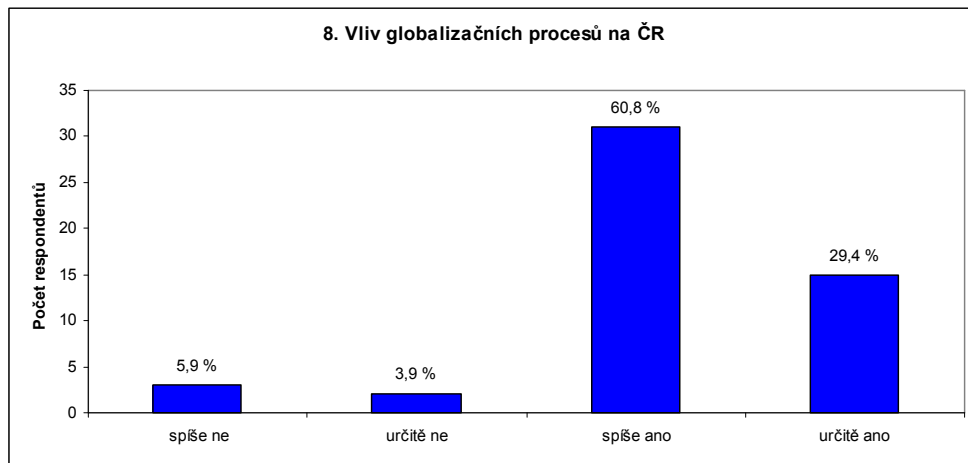
NEGATIVNÍ VLIV

- likvidace drobných podnikatelů
- migrace produktivní pracovní síly
- závislost na nadnár. organizacích
- rozvoj konzumní společnosti
- důsledky z ekonomické krize
- kriminalita
- oslabování národní identity
- znečišťování prostředí
- šíření rasismu, xenofobie
- jiné.....

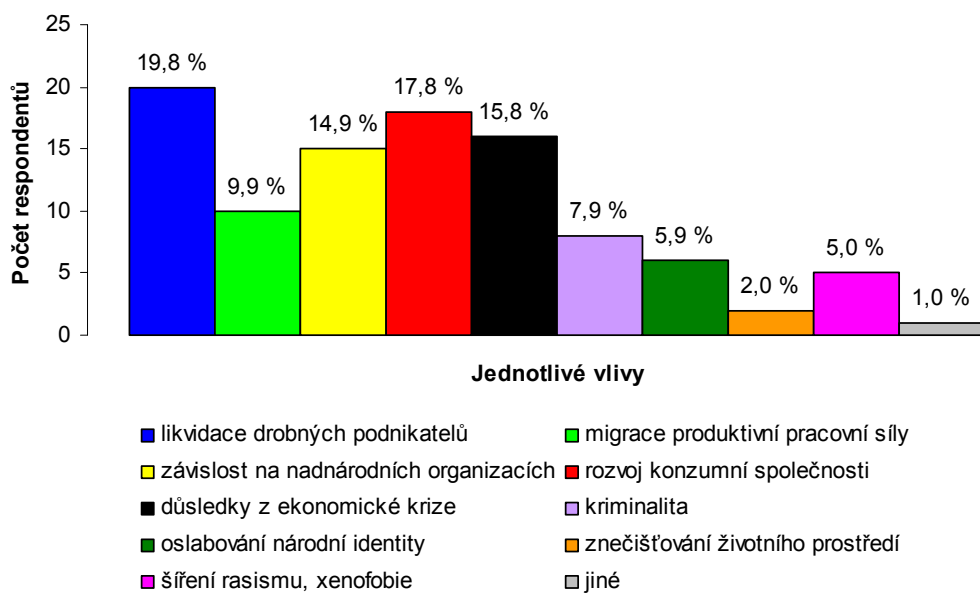
DĚKUJI ZA VÁŠ ČAS A OCHOTU PŘI VYPLŇOVÁNÍ DOTAZNÍKU!

Grafické vyjádření celkových výsledků průzkumu

11. Jednotlivé negativní vlivy působící na ČR

Celkové výsledky dotazníkového šetření – tabulky (třídění I. stupně)

1. Pohlaví

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
Žena	41	80,4
Muž	10	19,6
CELKEM	51	100,0

2. Věk

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
15 - 25 let	18	35,3
26 - 35 let	17	33,3
36 - 45 let	8	15,7
46 - 59 let	8	15,7
60 let a více	0	0,0
CELKEM	51	100,0

3. Nejvyšší dosažené vzdělání

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
základní	12	23,5
vyučen	8	15,7
SŠ	15	29,4
VŠ	16	31,4
CELEKM	51	100,0

5. Vnímání globalizace

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
spíše pozitivně	16	31,4
jedině pozitivně	2	3,9
spíše negativně	30	58,8
jedině negativně	3	5,9
CELEKM	51	100,0

6. Negativní důsledky obecně

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
1. rozdílly bohatí X chudí	23	24,0
2. kumulace technic. pokroku...	3	3,1
3. mezinárodní kriminalita	15	15,6
4. terorismus	10	10,4
5. národ., nábož. nesnášenlivost	8	8,3
6. ekologické problémy	15	15,6
7. demografický růst	0	0,0
8. vliv dominantních kultur	8	8,3
9. rozpad venkova, urbanizace	6	6,3
10. migrace – pracovní	5	5,2
11. migrace – sociální, ...	3	3,1
12. jiné	0	0,0
CELKEM	96	100,0

7. Pozitivní důsledky obecně

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
1. možnost	22	23,9
2.	5	5,4
3.	13	14,1
4.	8	8,7
5.	5	5,4
6.	16	17,4
7.	20	21,7
8.	2	2,2
9.	1	1,1
CELKEM	92	100,0

8. Je ČR ovlivněna globalizací?

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
spíše ne	3	5,9
určitě ne	2	3,9
spíše ano	31	60,8
určitě ano	15	29,4
CELKEM	51	100,0

9. Vliv globalizace na ČR

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
spíše negativní vliv	30	65,2
určitě negativní vliv	2	4,3
spíše pozitivní vliv	14	30,4
určitě negativní vliv	0	0,0
CELKEM	46	100,0

10. Pozitivní vliv globalizace na ČR

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
dovoz zahraničního kvalitního zboží	3	3,2
příchod potřebné pracovní síly	5	5,4
růst životní úrovně	15	16,1
výnosy z cestování	3	3,2
hospodářská spolupráce	18	19,4
proslavení ČR díky tradičním značkám	12	12,9
využití nových technologií	30	32,3
růst konkurence	7	7,5
jiné	0	0,0
CELEKM	93	100,0

11. Negativní vliv globalizace na ČR

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti v %
likvidace drobných podnikatelů	20	19,8
migrace produktivní pracovní síly	10	9,9
závislost na nadnárodních organizacích	15	14,9
rozvoj konzumní společnosti	18	17,8
důsledky z ekonomické krize	16	15,8
kriminalita	8	7,9
oslabování národní identity	6	5,9
znečišťování životního prostředí	2	2,0
šíření rasismu, xenofobie	5	5,0
jiné	1	1,0
CELKEM	101	100,0

Celkový výsledek dotazníkového šetření – tabulky (třídění II. stupně)

Souvisí dosažené vzdělání s názorem na vnímání globalizace?

Pozorované četnosti absolutní

dosažené vzdělání	základní	vyučen	SŠ	VŠ	CELKEM
vnímání globalizace					
spíše pozitivně	3	3	6	9	21
jedině pozitivně	0	0	0	1	1
spíše negativně	7	5	9	5	26
jedině negativně	2	0	0	1	3
CELKEM	12	8	15	16	51

Očekávané četnosti

dosažené vzdělání	základní	vyučen	SŠ	VŠ	CELKEM
vnímání globalizace					
spíše pozitivně	4,94	3,29	0,00	6,59	21,00
jedině pozitivně	0,24	0,16	0,00	0,31	1,00
spíše negativně	6,12	4,08	0,00	8,16	26,00
jedině negativně	0,71	0,47	0,00	0,94	3,00
CELKEM	12,00	8,00	0,00	16,00	51,00

Relativní pozorované četnosti

dosažené vzdělání	základní	vyučen	SŠ	VŠ	CELKEM
vnímání globalizace					
spíše pozitivně	5,88%	5,88%	11,76%	17,65%	41,18%
jedině pozitivně	0,00%	0,00%	0,00%	1,96%	1,96%
spíše negativně	13,73%	9,80%	17,65%	9,80%	50,98%
jedině negativně	3,92%	0,00%	0,00%	1,96%	5,88%
CELKEM	23,53%	15,69%	29,41%	31,37%	100,00%

Chi-kvadrát (TK)

dosažené vzdělání	základní	vyučen	SŠ	VŠ
vnímání globalizace				
spíše pozitivně	0,76	0,03	0,00	0,88
jedině pozitivně	0,24	0,16	0,00	1,50
spíše negativně	0,13	0,21	0,00	1,22
jedině negativně	2,37	0,47	0,00	0,00

suma

7,97

H0 - není závislost

HA - závislost existuje

stupně volnosti=9

hladina významnosti=0,05

KH= 3,3251

TK>KH=> přijímáme HA (závislost existuje)

Souvisejí subjektivně vnímané pozitivní důsledky globalizace s věkem dotazovaných?

Pozorované četnosti absolutní

věk/ pozitivní důsledky	obchod	demokratizace	růst HDP	převod info	poznávat kultury	cestování	řešení problémů	příliv prac. síly	jiné	CELKEM
15 - 25 let	7	0	4	3	3	5	7	2	0	31
26 - 35 let	5	3	6	3	0	5	6	0	0	28
36 - 45 let	6	2	3	1	2	4	2	0	1	21
46 - 59 let	4	0	0	1	0	2	5	0	0	12
CELKEM	22	5	13	8	5	16	20	2	1	92

Relativní pozorované četnosti

věk/ pozitivní důsledky	obchod	demokratizace	růst HDP	převod info	poznávat kultury	cestování	řešení problémů	příliv prac. síly	jiné	CELKEM
15 - 25 let	7,61%	0,00%	4,35%	3,26%	3,26%	5,43%	7,61%	2,17%	0,00%	33,70%
26 - 35 let	5,43%	3,26%	6,52%	3,26%	0,00%	5,43%	6,52%	0,00%	0,00%	30,43%
36 - 45 let	6,52%	2,17%	3,26%	1,09%	2,17%	4,35%	2,17%	0,00%	1,09%	22,83%
46 - 59 let	4,35%	0,00%	0,00%	1,09%	0,00%	2,17%	5,43%	0,00%	0,00%	13,04%
CELKEM	23,91%	5,43%	14,13%	8,70%	5,43%	17,39%	21,74%	2,17%	1,09%	100,00%

Očekávané četnosti

věk/ pozitivní důsledky	obchod	demokratizace	růst HDP	převod info	poznávat kultury	cestování	řešení problémů	příliv prac. síly	jiné	CELKEM
15 - 25 let	7,41	1,68	4,38	2,70	1,68	5,39	6,74	0,67	0,34	31,00
26 - 35 let	6,70	1,52	3,96	2,43	1,52	4,87	6,09	0,61	0,30	28,00
36 - 45 let	5,02	1,14	2,97	1,83	1,14	3,65	4,57	0,46	0,23	21,00
46 - 59 let	2,87	0,65	1,70	1,04	0,65	2,09	2,61	0,26	0,13	12,00
CELKEM	22,00	5,00	13,00	8,00	5,00	16,00	20,00	2,00	1,00	92,00

Chi-kvadrát (TK)

věk/ pozitivní důsledky	obchod	demokratizace	růst HDP	převod info	poznávat kultury	cestování	řešení problémů	přiliv prac. síly	jiné
15 - 25 let	0,02	1,68	0,03	0,03	1,03	0,03	0,01	2,61	0,34
26 - 35 let	0,43	1,44	1,06	0,13	1,52	0,00	0,00	0,61	0,30
36 - 45 let	0,19	0,65	0,00	0,37	0,65	0,03	1,44	0,46	2,61
46 - 59 let	0,45	0,65	1,70	0,00	0,65	0,00	2,19	0,26	0,13

suma 23,71

H0 - není závislost

HA - závislost existuje

stupně volnosti=24

hladina významnosti=0,05

KH=13,848

TK>KH=>přijímáme HA (závislost existuje)

Jevy jsou statisticky významné na hladině významnosti 0,05